EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2023 05 03
COM(2023) 234 final

2023/0135 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl kovos su korupcija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2003/568/TVR ir Konvencija dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių pareigūnais, ir iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Korupcija daro didelę žalą visuomenei, mūsų demokratinei santvarkai, ekonomikai, taip pat asmenims. Ji silpnina institucijas, nuo kurių priklausome, mažina jų patikimumą ir jų gebėjimą įgyvendinti viešąją politiką ir teikti kokybiškas viešąsias paslaugas. Ji sudaro palankias sąlygas organizuotam nusikalstamumui ir priešiškam užsienio kišimuisi. Sėkminga korupcijos prevencija ir kova su ja yra itin svarbi siekiant užtikrinti ES vertybes ir ES politikos veiksmingumą, laikytis teisinės valstybės principo ir išlaikyti pasitikėjimą valdžioje esančiais asmenimis ir viešosiomis institucijomis.

Korupcija kliudo tvariam ekonomikos augimui, nes neleidžia produktyviai panaudoti išteklių, mažina viešųjų išlaidų efektyvumą ir didina socialinę nelygybę. Ji kliudo efektyviai ir sklandžiai veikti bendrajai rinkai, didina netikrumą verslininkams ir stabdo investicijas. Korupcijos kainą iš esmės sunku apskaičiuoti, tačiau net konservatyvūs įverčiai rodo, kad korupcija ES ekonomikai kainuoja mažiausiai 120 mlrd. EUR per metus[1]. Korupcijos neigiamas poveikis juntamas visame pasaulyje ir kliudo pastangoms užtikrinti gerą valdymą ir klestėjimą ir pasiekti Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus.

2022 m. „Eurobarometro“ apklausos duomenys rodo, kad 68 proc. ES gyventojų ir 62 proc. ES įsikūrusių įmonių vis dar mano, kad korupcija jų šalyje yra plačiai paplitusi[2]. 2022 m. pranešime apie Sąjungos padėtį kova su korupcija nurodyta kaip svarbus Europos Komisijos darbotvarkės prioritetas, akcentuojant poreikį su ja kovoti tiek ES, tiek nacionaliniu lygmeniu. Europos Parlamentas taip pat ne kartą ragino imtis daugiau ES veiksmų kovoti su korupcija[3]. Panašių raginimų išreiškė ir Taryba, visų pirma bendradarbiavimo kovojant su organizuotu ir sunkių formų tarptautiniu nusikalstamumu srityje[4].

Atsižvelgiant į korupcijos grėsmių raidą ir į Sąjungos bei jos valstybių narių teisinius įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę, taip pat į nacionalinių baudžiamosios teisės sistemų raidą, esamą ES kovos su korupcija teisinę sistemą reikia atnaujinti. Tarybos pamatiniu sprendimu 2003/568/TVR[5] nustatyti korupcijos privačiajame sektoriuje kriminalizavimo reikalavimai. 1997 m. Konvencijoje dėl kovos su korupcija, susijusia su ES pareigūnais ar ES

---

[1] Šis įvertis pagrįstas specializuotų institucijų ir subjektų – kaip antai Tarptautinių prekybos rūmų, „Transparency International“, JT pasaulinio susitarimo, Pasaulio ekonomikos forumo ir „Clean Business is Good Business“ – darbu, kuriuo remiantis galima daryti prielaidą, kad pasauliniu lygmeniu ekonominės gerovės netekimas dėl korupcijos prilygsta 5 proc. BVP. Kitas įvertis rodo, kad korupcijos kaina ES yra nuo 179 mlrd. EUR iki 990 mlrd. EUR per metus (*The Cost of Non-Europe in the Area of Corruption*, „RAND Europe“ tyrimas, 2016).

[2] Žr. https://home-affairs.ec.europa.eu/news/citizens-and-businesses-have-spoken-corruption-remains-serious-problem-eu-countries-2022-07-13_lt.

[3] Pavyzdžiui, 2016 m. spalio 25 d. Rezoliucija dėl kovos su korupcija ir tolesnių veiksmų, susijusių su CRIM komiteto rezoliucija, 2015/2110(INI), taip pat 2022 m. vasario 17 d. Europos Parlamento rekomendacija Tarybai ir Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai dėl korupcijos ir žmogaus teisių (2021/2066(INI)).

[4] 2023 m. kovo 9 d. Tarybos išvados dėl ES prioritetų kovos su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu srityje, skirtų 2022–2025 m. EMPACT, nustatymo.

[5] 2003 m. liepos 22 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2003/568/TVR dėl kovos su korupcija privačiame sektoriuje (OL L 192/54, 2003 7 31).

valstybių narių pareigūnais[6], numatyta kova su tam tikromis korupcinėmis veikomis, kuriose dalyvauja tie pareigūnai apskritai. Vis dėlto tie teisės aktai nėra pakankamai visapusiški, o esamos valstybių narių taisyklės turi būti toliau tobulinamos siekiant užtikrinti darnesnį ir veiksmingesnį atsaką Sąjungoje. Taip pat atsirado vykdymo spragų nacionaliniu lygmeniu ir kliūčių bendradarbiauti tarp įvairių valstybių narių kompetentingų institucijų. Valstybių narių institucijos susiduria su problemomis dėl pernelyg ilgos baudžiamojo persekiojimo trukmės, trumpų senaties terminų, taisyklių dėl imunitetų ir privilegijų, taip pat išteklių, mokymo galimybių ir tyrimo įgaliojimų ribotumo.

ES yra Jungtinių Tautų konvencijos prieš korupciją (UNCAC)[7] šalis: ta konvencija yra visapusiškiausia tarptautinė teisinė priemonė šioje srityje, apimanti daug įvairių korupcijos prevencijos ir kovos su ja priemonių. Šiuo pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto bus atnaujinta ES teisės aktų sistema, be kita ko, į ją įtraukiant tarptautinius standartus, privalomus ES, kaip antai tuos, kurie nustatyti UNCAC. Tikslas yra užtikrinti visų formų korupcijos kriminalizavimą visose valstybėse narėse, kad juridiniai asmenys taip pat galėtų būti patraukiami atsakomybėn už tokius nusikaltimus ir kad už juos būtų skiriamos veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos bausmės. Be to, į pasiūlymą įtrauktos atitinkamos priemonės, kurios bus skirtos korupcijos prevencijai pagal tarptautinius standartus ir kuriomis bus palengvintas tarpvalstybinis bendradarbiavimas, kaip reikalaujama UNCAC.

Siekiant išnaikinti korupciją reikalingi ir korupcijos prevencijos, ir jos slopinimo mechanizmai. Valstybės narės raginamos su korupcija kovoti daugeliu įvairių prevencinių, teisėkūros ir bendradarbiavimo priemonių. Sąžiningumo trūkumas, neatskleisti interesų konfliktai ar šiurkštūs etikos taisyklių pažeidimai gali virsti korupcine veika, jei tokios problemos nesprendžiamos. Korupcijos prevencija sumažina poreikį imtis baudžiamųjų kovos su korupcija priemonių ir duoda platesnės naudos – skatina visuomenės pasitikėjimą ir padeda valdyti valdžios pareigūnų elgesį.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Šiuo pasiūlymu dėl direktyvos papildoma ES saugumo sąjungos strategija (2020–2025 m.)[8]. 2021 m. balandžio mėn. Komisija taip pat priėmė 2021–2025 m. ES kovos su organizuotu nusikalstamumu strategiją[9], kurioje numatyta kovai su korupcija, sudarančia organizuotam nusikalstamumui palankias sąlygas, skirtų priemonių. Vėliau Komisija per išorės tyrimą, užbaigtą 2022 m. pabaigoje[10], įvertino esamą korupcijos prevencijos ir kovos su ja teisėkūros ir veiklos sferose padėtį.

2021 m. balandžio mėn. priimta 2021–2025 m. ES kovos su prekyba žmonėmis strategija[11] yra glaudžiai susijusi su ES kovos su organizuotu nusikalstamumu strategija. Joje pabrėžiama, kad organizuotos nusikalstamos grupės, užsiimančios prekyba žmonėmis, vis dažniau savo veiklos tikslais naudojasi teisėtai veikiančiomis įmonėmis ir kartu vykdo kitus sunkius

---

[6] Konvencija dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių pareigūnais, parengta vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsnio 2 dalies c punktu (OL C 195, 1997 6 25, p. 2).

[7] United Nations 2003, United Nations Convention Against Corruption, *Treaty Series* 2349 (October): 41, https://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/.

[8] 2020 m. liepos 24 d. Komunikatas dėl ES saugumo sąjungos strategijos, COM(2020) 605 *final*.

[9] 2021 m. balandžio 14 d. Komisijos komunikatas „2021–2025 m. ES kovos su organizuotu nusikalstamumu strategija“, COM(2021) 170 *final*.

[10] Europos Komisija, Gaglio, I., Guzzon, J., Bartz, K., et al., *Strengthening the fight against corruption. Assessing the EU legislative and policy framework: final report for acceptance*, Leidinių biuras, 2023 m.

[11] 2021 m. balandžio 14 d. Komunikatas dėl ES kovos su prekyba žmonėmis strategijos 2021–2025, COM(2021) 171 *final*.

nusikaltimus, tokius kaip korupcija, palengvinančius jų pagrindinę veiklą. Korupcija taip pat gali kliudyti išaiškinti prekybą žmonėmis, pavyzdžiui, jeigu korupcija užsiima institucijos, atsakingos už aukų identifikavimą.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Teisinės valstybės priemonių rinkinys

Nuo 2020 m. Komisija stebi antikorupcinės veiklos raidą nacionaliniu lygmeniu – tai yra viena pamatinių Metinės teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos ciklo dalių. Nuo 2022 m. į tas ataskaitas taip pat įtraukiamos rekomendacijos kiekvienai valstybei, siekiant remti valstybių narių pastangas įgyvendinti dabartines ar planuojamas reformas, skatinti teigiamus pokyčius ir padėti nustatyti, kada gali reikėti tobulinti neseniai įvykdytus pakeitimus ar reformas arba imtis tolesnių veiksmų. Antikorupcinės priemonės taip pat yra darbo su valstybėmis narėmis per Europos semestrą ir pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus dalis. Per Europos semestrą įvertinti kovos su korupcija iššūkiai, pavyzdžiui, viešųjų pirkimų, viešojo administravimo sąžiningumo, verslo aplinkos ir sveikatos priežiūros srityse. Per Europos semestrą teikiamos konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos yra padėjusios konkrečiomis reformomis ir investicijomis padidinti pajėgumą kovoti su korupcija keliose valstybėse narėse. Jas atspindi konkretūs siekiai, iškelti nacionaliniuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose.

Pagal Reglamentą dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo (Reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2092) Komisija gali siūlyti, kad Europos Sąjungos Taryba nustatytų biudžetines priemones, taikytinas ES valstybėms narėms, kai teisinės valstybės principų pažeidimai, įskaitant korupciją, daro pakankamai tiesioginį poveikį patikimam Sąjungos biudžeto finansų valdymui ar Sąjungos finansinių interesų apsaugai arba kelia didelę riziką, kad toks poveikis bus daromas.

Korupcija taip pat yra užsienio kišimosi į demokratinius procesus priemonė – dėl šios pagrindinės problemos šiuo metu rengiami veiksmai demokratijos gynimo dokumentų rinkinyje, kuris taip pat įtrauktas į 2023 m. Komisijos darbo programą.

Konfiskavimas ir turto susigrąžinimas

Direktyvoje 2014/42/ES[12] nustatytos taisyklės dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų įšaldymo ir konfiskavimo siekiant veiksmingai iš nusikaltėlių atimti jų neteisėtą turtą. Jos taikymo sritis apima nusikaltimus, numatytus Konvencijoje dėl kovos su korupcija, susijusia su pareigūnais[13], taip pat Tarybos pamatiniame sprendime 2003/568/TVR dėl kovos su korupcija privačiame sektoriuje[14]. 2022 m. gegužės mėn. Komisija pateikė pasiūlymą dėl naujos Direktyvos dėl turto susigrąžinimo ir konfiskavimo[15], paremtą ankstesniais teisės aktais[16]. Tame pasiūlyme numatyta sukurti naują ir sustiprintą turto susigrąžinimo sistemą

[12] 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/42/ES dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų įšaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje (OL L 127/39, 2014 4 29).

[13] Konvencija dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių pareigūnais, parengta vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsnio 2 dalies c punktu (OL C 195, 1997 6 25).

[14] 2003 m. liepos 22 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2003/568/TVR dėl kovos su korupcija privačiame sektoriuje (OL L 192, 2003 7 31).

[15] 2022 m. gegužės 25 d., Briuselis, COM(2022) 245 *final*.

[16] 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/42/ES dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų įšaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje (OL L 127/39, 2014 4 29); 2007 m. gruodžio 6 d. Tarybos sprendimas 2007/845/TVR dėl valstybių narių turto susigrąžinimo tarnybų bendradarbiavimo nusikalstamu būdu įgytų pajamų bei kito susijusio turto paieškos ir nustatymo srityje

siekiant užtikrinti, kad nusikalstamumas nebūtų pelningas. Tai suteiktų institucijoms geresnių priemonių, kad jos gebėtų atimti iš organizuotų nusikalstamų grupių finansinius išteklius, naudojamus tolesnei nusikalstamai veiklai, įskaitant korupciją.

Kova su pinigų plovimu

Korupcija ir pinigų plovimas yra glaudžiai susiję. Korupciniai nusikaltimai, panašiai kaip ir kiti nusikaltimai siekiant pasipelnyti, yra padaromi turint tikslą gauti asmeninės naudos. Kova su pinigų plovimu yra platesnio masto kovos su sunkių formų nusikalstamumu, įskaitant korupciją, darbotvarkės pagrindas, nes taip iš nusikaltėlių atimamas jų neteisėtai gautas pelnas ir patraukiami baudžiamojon atsakomybėn tie, kurie padeda tokias pajamas išplauti.

Direktyvoje (ES) 2018/1673 dėl kovos su pinigų plovimu baudžiamosios teisės priemonėmis[17] nustatytos pagrindinės taisyklės dėl pinigų plovimo kriminalizavimo ir nustatyta, kad korupcija turi būti laikoma pirminiu nusikaltimu, su kuriuo susijęs pinigų plovimas. 2021 m. liepos mėn. Komisija priėmė pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriais siekiama sugriežtinti Sąjungos kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu taisykles[18], visų pirma sustiprinant finansinės žvalgybos padalinių (FŽP) gebėjimus išaiškinti, analizuoti ir platinti finansinės žvalgybos duomenis, susijusius su nusikalstamu būdu įgytų pajamų plovimu. Tai yra būtina siekiant veiksmingai tirti korupcinius nusikaltimus ir už juos patraukti baudžiamojon atsakomybėn.

Neteisėta prekyba kultūros vertybėmis yra pelningas organizuotų nusikalstamų grupių verslas. Be neteisėtos prekybos, nusikaltėliai gali piktnaudžiauti net ir teisėtai įgytomis kultūros vertybėmis pinigų plovimo ir sankcijų apėjimo tikslais. 2022 m. gruodžio 13 d. Komisija priėmė ES kovos su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis veiksmų planą[19], kuriuo ES ir valstybėms narėms suteiktas visapusiškas pagrindas tobulinti neteisėtos prekybos kultūros vertybėmis ir susijusių nusikaltimų (įskaitant korupciją) prevenciją, išaiškinimą ir baudžiamosios teisenos atsaką į juos.

Pranešėjų apsauga

Siekiant užtikrinti patikimą pranešėjų, informuojančių apie pažeidimus, apsaugą ir taip sustiprinti ES teisės vykdymo svarbiausiose politikos srityse užtikrinimą, 2019 m. priimta Direktyva (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos (Pranešėjų apsaugos direktyva)[20]. Ši direktyva taip pat taikoma pranešimams apie Sąjungos finansiniams interesams kenkiantį sukčiavimą, korupciją ir bet kurią kitą neteisėtą veiklą ir apie tokius pažeidimus pranešančių asmenų apsaugai[21]. Ši direktyva turėtų būti

(OL L 332/103, 2007 12 18); 2005 m. vasario 24 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2005/212/TVR dėl nusikalstamu būdu įgytų lėšų, nusikaltimo priemonių ir turto konfiskavimo (OL L 68/49, 2005 3 15); taip pat 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1805 dėl nutarimų įšaldyti ir nutarimų konfiskuoti turtą tarpusavio pripažinimo (OL L 303/1, 2018 11 28).

[17] 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/1673 dėl kovos su pinigų plovimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL L 284, 2018 11 12).

[18] Kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu teisės aktų rinkinys, https://finance.ec.europa.eu/publications/anti-money-laundering-and-countering-financing-terrorism-legislative-package_lt.

[19] 2022 m. gruodžio 13 d. Komunikatas dėl 2023–2025 m. ES kovos su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis veiksmų plano, COM(2022) 800 *final*.

[20] 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos (OL L 305, 2019 11 26).

[21] 2013 m. rugsėjo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir

taikoma pranešimams apie šiame pasiūlyme nurodytus nusikaltimus, taip pat apie tokius nusikaltimus pranešančių asmenų apsaugai. Kompetentingos nacionalinės institucijos taip pat turėtų užtikrinti, kad asmenims, suteikiantiems įrodymų ar kitaip bendradarbiaujantiems atliekant nusikalstamų veikų tyrimus, būtų suteikta reikiama apsauga, parama ir pagalba baudžiamojo proceso metu.

Pilietybės suteikimo investuotojams ir leidimo jiems gyventi šalyje programos

Pilietybės suteikimo investuotojams ir leidimo jiems gyventi šalyje programos (auksinės vizos programos ir auksinio paso programos) gali padėti nuslėpti finansinius ir ekonominius nusikaltimus, įskaitant korupciją, arba palengvinti jų vykdymą[22]. Taip pat reiškiamas susirūpinimas dėl nepakankamo šių programų skaidrumo bei kontrolės – tai siejama ir su tarpininkų vaidmeniu šiose programose. Komisijos pasiūlymu dėl naujo Kovos su pinigų plovimu reglamento[23] siekiama nustatyti tarpininkų veiklos, vykdomos pagal leidimo investuotojams gyventi šalyje programas, priežiūrą. Komisija mano, kad pilietybės suteikimo investuotojams programomis, pagal kurias už iš anksto nustatytas įmokas ar investicijas nuosekliai suteikiama valstybės narės, taigi ir ES, pilietybė, nesant tikro ryšio su pilietybę suteikiančia valstybe nare, pažeidžiama ES teisė. Todėl, Komisijos nuomone, valstybės narės neturi vykdyti tokių programų[24]. Komisija, tiesiogiai naudodamasi savo, kaip Sutarčių sergėtojos, prerogatyva, ėmėsi veiksmų prieš valstybes nares, įgyvendinančias tokias programas, siekdama, kad jos būtų nutrauktos.

2022 m. kovo 28 d. Komisijos rekomendacijoje valstybės narės paragintos imtis visų būtinų priemonių, įskaitant apsaugos priemones, siekiant apsisaugoti nuo įvairios leidimo investuotojams gyventi šalyje programoms būdingos rizikos, įskaitant riziką, susijusią su korupcija[25].

Sąjungos finansinių interesų apsauga

Direktyva (ES) 2017/1371[26] siekiama sukurti suderintą kovos su sukčiavimu ir kitomis nusikalstamomis veikomis, kenkiančiomis Sąjungos finansiniams interesams, sistemą su būtinosiomis bendromis taisyklėmis. Šioje direktyvoje pateiktos bendros įvairių nusikalstamų veikų, kenkiančių Sąjungos finansiniams interesams, įskaitant sukčiavimą, pinigų plovimą, aktyviąją bei pasyviąją korupciją ir turto pasisavinimą, apibrėžtys.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 325 straipsnyje nustatyta bendra Sąjungos ir valstybių narių atsakomybė veiksmingomis ir atgrasomąjį poveikį turinčiomis priemonėmis kovoti su sukčiavimu ir bet kokia kita Sąjungos finansiniams interesams kenkiančia neteisėta

---

Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1073/1999 ir Tarybos reglamentas (Euratomas) Nr. 1074/1999 (OL L 437, 2020 12 28, p. 49) 10 straipsnio 3a dalis.

[22] Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Investuotojų pilietybės ir leidimo gyventi schemos Europos Sąjungoje“, 2019 m. sausio 23 d., COM(2019) 12 *final*. 2023 m. kovo 21 d. Komisija kreipėsi į Teisingumo Teismą dėl to, kad viena valstybė narė savo pilietybės suteikimo investuotojams programa pažeidė ES teisę.

[23] Pasiūlymas dėl Reglamento dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar terorizmo finansavimui prevencijos, COM(2021) 420 *final*.

[24] 2023 m. kovo 21 d. Komisija kreipėsi į Teisingumo Teismą dėl to, kad viena valstybė narė savo pilietybės suteikimo investuotojams programa pažeidė ES teisę.

[25] Komisijos rekomendacija dėl investuotojų pilietybės ir leidimo gyventi schemų, taip pat dėl neatidėliotinų veiksmų, susijusių su Rusijos invazija į Ukrainą, 2022 m. kovo 28 d., C(2022) 2028 *final*.

[26] 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL L 198, 2017 7 28).

veikla. Jame taip pat nustatyta prievolė užtikrinti lygiavertę Sąjungos ir nacionalinių finansinių interesų apsaugą.

Siekiant užtikrinti, kad valstybės narės turėtų lygiavertes priemones kovai su korupcija, kenkiančia Sąjungos ir jų pačių finansiniams interesams, Direktyvą (ES) 2017/1371 reikia suderinti su šia direktyva nustatomais standartais dėl sankcijų, atsakomybę sunkinančių ir lengvinančių aplinkybių ir senaties terminų.

Atlikdama Direktyvos (ES) 2017/1371 vertinimą pagal jos 18 straipsnį, Komisija įvertins, kiek toje direktyvoje numatytų nusikaltimų sampratas taip pat reikia atnaujinti atsižvelgiant į šią direktyvą.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Šio pasiūlymo teisinis pagrindas yra SESV 83 straipsnio 1 ir 2 dalys ir 82 straipsnio 1 dalies d punktas.

SESV 83 straipsnio 1 dalyje korupcija nurodyta kaip vienas iš nusikaltimų, kuriems ypač būdingas tarpvalstybinis pobūdis. Pagal šią dalį Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami direktyvas pagal įprastą teisėkūros procedūrą, gali nustatyti būtiniausias taisykles dėl korupcijos apibrėžties.

Vienos korupcijos apibrėžties nėra – korupcija būna įvairių formų ir joje dalyvauja įvairūs asmenys. Korupcija yra išties endeminis reiškinys, įgyjantis įvairius pavidalus ir pasireiškiantis visose visuomenės dalyse: pavyzdžiui, kyšininkavimas, turto išeikvojimas, prekyba poveikiu, prekyba informacija, piktnaudžiavimas tarnyba ir neteisėtas praturtėjimas[27].

Vykstant deryboms dėl UNCAC, Jungtinių Tautų šalys narės kruopščiai apsvarstė, ar reikėtų parengti teisinę korupcijos apibrėžtį. Padaryta išvada, kad bet koks bandymas suformuluoti išsamią apibrėžtį neišvengiamai neapimtų kai kurių korupcijos formų. Todėl tarptautinė bendruomenė sutarė dėl tam tikrų korupcijos apraiškų, tačiau kiekvienai valstybei palikta laisvės viršyti minimaliuosius UNCAC nustatytus standartus[28].

SESV 83 straipsnio 2 dalis yra teisinis pagrindas, kuriuo remiantis priimta Direktyva (ES) 2017/1371, iš dalies keičiama šia siūloma direktyva. Joje nustatyta ES kompetencija nustatyti būtiniausias taisykles dėl nusikalstamų veikų ir sankcijų apibrėžimo ES politikos srityse, kurioms taikomos derinimo priemonės, jei tai būtina veiksmingam tų sričių politikos įgyvendinimui užtikrinti.

82 straipsnio 1 dalies d punktu suteikiamas teisinis pagrindas priemonėms, kuriomis palengvinamas su procesais baudžiamosiose bylose ir sprendimų vykdymu susijęs bendradarbiavimas tarp valstybių narių teisminių arba joms lygiaverčių institucijų, kaip antai priimant bendras taisykles dėl jurisdikcijos baudžiamosiose bylose.

• Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)

Korupcija yra tarptautinis reiškinys, darantis poveikį visoms visuomenėms ir ekonomikoms. Priemonės, kurių imamasi tik nacionaliniu ar netgi Sąjungos lygmeniu, neatsižvelgiant į

[27] *Cost of Non-Europe Report Stepping up the EU's efforts to tackle corruption*, EPRS | Europos Parlamento tyrimų tarnyba, Meenakshi Fernandes, Lenka Jančová, 2023 m., p. 15.

[28] UNODC, *Safeguarding against Corruption in Major Public Events Facilitator's Guide*, p. 30.

veiksmų koordinavimą ir bendradarbiavimą tarptautiniu mastu, turėtų nepakankamą poveikį. Taigi, imantis Sąjungos veiksmų, turėtų būti deramai atsižvelgiama į Europos Tarybos Kovos su korupcija valstybių grupės (GRECO), Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) ir Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro (UNODC) darbą. Nuo 2016 iki 2021 m. Eurojustas užregistravo 505 tarpvalstybines korupcijos bylas; tokių bylų skaičius pastaruoju penkerių metų laikotarpiu tolygiai didėjo[29] ir tai patvirtina, kad korupcija yra laipsniškai augantis tarpvalstybinis reiškinys ES. Neseniai Europos Komisijos paskelbtame tyrime konstatuota, kad dėl darnios Europos sistemos, apimančios nuostatas dėl visų su korupcija susijusių nusikaltimų, nustatytų tarptautiniais standartais, trūkumo kyla su teisėkūra ir veikla susijusių sunkumų spręsti tarpvalstybines korupcijos bylas[30].

Dėl korupcijos tarpvalstybinio aspekto, atsižvelgiant į jau galiojančius ES teisės aktus, tikimasi, kad ES lygmens veiksmai bus veiksmingesni ir efektyvesni ir jais bus sukurta realios pridėtinės vertės, palyginti su pavienių valstybių narių veiksmais. ES intervencija turėtų pridėtinės vertės, nes ja būtų toliau derinama valstybių narių baudžiamoji teisė, padedant užtikrinti vienodas sąlygas valstybėse narėse, taip pat koordinavimą ir bendrus standartus. Kaip įrodyta metinėse teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose pateikta analize, esamų teisės aktų spragos ir ribotas vykdymo užtikrinimas kartu su poreikiu bendradarbiauti ir turėti pajėgumų vykdyti baudžiamąjį persekiojimą tarpvalstybinėse bylose rodo, kad reikia glaudžiau koordinuoti veiksmus ir nustatyti bendrus standartus visoje ES. Be to, taip būtų padidintas prevencinių priemonių ir tyrimo priemonių, taikomų visoje ES, veiksmingumas. Taip pat, atsižvelgiant į korupcijos byloms vis būdingesnį tarpvalstybiškumą, reikia glaudžiai bendradarbiauti tarp valstybių narių siekiant užtikrinti pakankamą korupcijos prevenciją ir slopinimą. Bendros nusikalstamų veikų apibrėžtys palengvintų tokį bendradarbiavimą. Galiausiai, kovojant su korupcija reikia daugelio subjektų bendrų pastangų. Taigi, korupcijos klausimo kėlimas platesniame ES kontekste, o ne nacionaliniame pavienių valstybių narių kontekste, teikia galimybę plačiau įtraukti visus atitinkamus suinteresuotuosius subjektus.

Jei nebus imtasi veiksmų ES lygmeniu, ateinančiais metais korupcijos problema gali dar labiau padidėti. Tai turėtų akivaizdų tarpvalstybinio masto poveikį ir tiesioginį poveikį bendrajai rinkai, ES finansiniams interesams ir vidaus saugumui apskritai. Korupcija vienoje valstybėje narėje yra dėl jos tarpvalstybinio poveikio tiesiogiai aktuali ir kitoms valstybėms narėms. Teisminėms ir teisėsaugos institucijoms ir toliau kiltų didelių sunkumų tirti sudėtingesnes korupcijos bylas, o tai suteiktų nusikaltėliams galimybių rinktis palankesnę ES jurisdikciją, pagal kurią tam tikroms korupcinėms veikoms nėra taikoma esama antikorupcinė teisinė sistema (arba ji taikoma mažiau veiksmingai ir plačiai). Tolesnė korupcija galiausiai turėtų platesnio masto padarinių visuomenei, nes nusikalstama veikla būtų tęsiama, taip pat korupcija gali palengvinti tolesnį organizuotų nusikalstamų grupių veikimą.

- **Proporcingumo principas**

Pagal proporcingumo principą, nustatytą Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnio 4 dalyje, siūloma nauja direktyva neviršijama to, kas būtina ir proporcinga siekiant efektyviai užkirsti kelią korupcijai bei su ja kovoti ir laikytis tarptautinių prievolių ir standartų, ypač dėl korupcijos kriminalizavimo, pagal UNCAC.

UNCAC reikalaujama, kad šios konvencijos šalys imtųsi teisėkūros ir kitokių priemonių, pagal kurias kyšininkavimas, turto pasisavinimas ir pinigų plovimas būtų pripažįstami

[29] Eurojustas, *Eurojust Casework on Corruption: 2016–2021 Insights*, 2022 m. gegužės mėn.

[30] Europos Komisija, Gaglio, I., Guzzon, J., Bartz, K., et al., *Strengthening the fight against corruption. Assessing the EU legislative and policy framework: final report for acceptance*, Leidinių biuras, 2023 m.

nusikalstamomis veikomis, ir būtų apsvarstytas poreikis imtis teisėkūros ir kitokių priemonių siekiant nusikalstamomis veikomis pripažinti kai kuriuos kitus veiksmus (piktnaudžiavimą tarnyba, prekybą poveikiu ir, laikantis šalies konstitucijos ir pamatinių jos teisinės sistemos principų, neteisėtą praturtėjimą). Laikydamasi įsipareigojimų, nustatytų politinėje deklaracijoje, priimtoje 2021 m. JT Generalinės Asamblėjos specialiojoje sesijoje dėl kovos su korupcija, Europos Sąjunga turėtų, kiek tik įmanoma, neapsiriboti tuo, kas būtina, ir imtis papildomų korupcijos prevencijos ir kovos su ja priemonių.

Šiame pasiūlyme apibrėžiama, ką apima korupcinių nusikaltimų sąvoka, siekiant apimti visas atitinkamas veikas, tačiau apsiribojant tuo, kas būtina ir proporcinga. Šiuo pasiūlymu prireikus sugriežtinamos esamos tarptautinės prievolės siekiant pagerinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir neleisti nusikaltėliams piktnaudžiauti nacionalinių teisės aktų sistemų skirtumais.

Siūlomų priemonių poveikį valstybėms narėms, susijusį su reikalingais ištekliais ir su poreikiu pritaikyti nacionalinę sistemą, nusveria nauda, kurią teikia didesnis valstybių narių gebėjimas kovoti su korupcija baudžiamosios teisės priemonėmis, įskaitant geresnį tarpvalstybinį kompetentingų institucijų bendradarbiavimą tarpvalstybinės korupcijos atvejais. Su prevencija ir tyrimo priemonių naudojimu susijusių priemonių suderinimas numatomas tik tiek, kiek reikalinga, kad siūloma baudžiamosios teisės sistema būtų veiksminga.

- **Priemonės pasirinkimas**

Pagal SESV 83 straipsnį ir 82 straipsnio 1 dalį būtiniausias taisykles dėl nusikalstamų veikų ir sankcijų apibrėžčių ypač sunkių tarpvalstybinio masto nusikaltimų, įskaitant korupciją, srityje gali nustatyti tik Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami direktyvą pagal įprastą teisėkūros procedūrą.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

1997 m. Konvencijos dėl kovos su korupcija, susijusia su valdžios pareigūnais, apimančios kyšininkavimą viešajame sektoriuje, ir Pamatinio sprendimo 2003/568/TVR, apimančio kyšininkavimą privačiajame sektoriuje, *ex post* vertinimas neatliktas.

Komisija iki šiol priėmė dvi Direktyvos (ES) 2017/1371 įgyvendinimo ataskaitas. 2021 m. rugsėjo 6 d. Komisija priėmė pirmą tokią ataskaitą[31], kurioje nurodyta, kad visos valstybės narės, kurioms ši direktyva yra privaloma, perkėlė į nacionalinę teisę jos pagrindines nuostatas, tačiau kai kurių kitų šios direktyvos nuostatų perkėlimą vis dar reikia gerinti. Ataskaitoje pažymima, kad kai kurie „valstybės pareigūno“ apibrėžties aspektai neperkelti į maždaug pusės valstybių narių nacionalinę teisę. Ataskaitoje teigiama, kad keliose valstybėse narėse ir į aktyviosios, ir į pasyviosios korupcijos apibrėžtį būtina įtraukti papildomą „pareigų pažeidimo“ aspektą. Šis papildomas aspektas labai susiaurina toje direktyvoje pateiktų korupcijos apibrėžčių apimtį.

Dėl „pasyviosios korupcijos“ Komisija nustatė, kad kelių valstybių narių nacionalinės teisės aktuose nėra reglamentuotas aspektas, susijęs su tuo, kad valdžios pareigūnai „eidam[i] pareigas <...> neveikia“. Dėl „aktyviosios korupcijos“ ataskaitoje pažymima, kad kai kuriose

[31] Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis įgyvendinimo, Briuselis, 2021 9 6, COM(2021) 536 *final*.

valstybėse narėse trūksta kai kurių toje direktyvoje pateiktos apibrėžties aspektų arba jie nėra tinkamai perkelti į nacionalinę teisę. Dėl turto pasisavinimo Komisija nustatė, kad kai kuriose valstybėse narėse numatytas siauresnis atitinkamos nuostatos perkėlimas į nacionalinę teisę arba ji visai neperkelta. Ataskaitoje taip pat nurodyta, kad tos direktyvos nuostatos dėl bausmių nėra tinkamai perkeltos į nacionalinę teisę ketvirtadalyje valstybių narių. Dėl senaties terminų Komisija nustatė, kad keliose valstybėse narėse sprendimo vykdymo senaties terminas yra trumpesnis negu numatyta toje direktyvoje[32].

2022 m. rugsėjo mėn. Komisija priėmė antrąją Direktyvos (ES) 2017/1371 įgyvendinimo ataskaitą[33]. Toje ataskaitoje pagrindinis dėmesys skirtas trims konkretiems klausimams: i) toje direktyvoje nustatytos sukčiavimo PVM žalos ribos (10 mln. EUR bendra žala) tinkamumo; ii) nuostatų, susijusių su senaties terminais, veiksmingumo; iii) ar ta direktyva veiksmingai sprendžiami sukčiavimo vykdant viešuosius pirkimus atvejai. Pagal Direktyvos (ES) 2017/1371 18 straipsnio 3 dalį ta ataskaita buvo pirmiausia pagrįsta Komisijai valstybių narių pateikta informacija, įskaitant metinius toje direktyvoje nurodytų nusikalstamų veikų statistikos duomenis.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

2022 ir 2023 m. Komisija konsultavosi su valstybėmis narėmis dėl nacionaliniu lygmeniu galiojančių jų nuostatų dėl korupcijos kriminalizavimo ir kovos su ja: prašyta pateikti atnaujintą informaciją naudojant du klausimynus, kaip aprašyta tolesniame skirsnyje.

Idėjos dėl direktyvos projekto ir atsakymai į klausimynų klausimus svarstyti dviejuose praktiniuose seminaruose dėl kovos su korupcija, skirtuose dalytis patirtimi. Šie seminarai vyko 2022 m. gruodžio 14 d. ir 2023 m. kovo 14 d., dalyvaujant valstybių narių ekspertams, įskaitant vidaus reikalų ministerijų, teisingumo ministerijų, kovos su korupcija agentūrų, policijos ir prokuratūros atstovus. Komisija taip pat konsultavosi su Sąjungos agentūromis ir įstaigomis, atsakingomis už policijos ir teisminį bendradarbiavimą tarp valstybių narių, įskaitant Europos Sąjungos bendradarbiavimo baudžiamosios teisenos srityje agentūrą (Eurojustą) ir Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūrą (Europolą), taip pat Europos prokuratūrą (EPPO) ir nacionalines institucijas, atsakingas už korupcijos prevenciją ir kovą su ja.

Komisija konsultavosi su tarptautinėmis organizacijomis, įskaitant UNODC, EBPO ir GRECO, ir gavo jų atsiliepimų. Taip pat gauta akademinės bendruomenės ir pilietinės visuomenės, įskaitant organizaciją „Transparency International“ ir UNCAC koaliciją, atsiliepimų. Vietos tyrimų korespondentų korupcijos klausimais[34] plenariniame posėdyje svarstytos įvairios su 2023 m. kovo 13 d. pasiūlymu susijusios temos.

Šis pasiūlymas taip pat apsvarstytas Kontaktinių asmenų teisinės valstybės klausimais tinklo 2023 m. sausio 27 d. susitikime, Pilietybės suteikimo investuotojams ir leidimo jiems gyventi šalyje programų ekspertų grupės 2023 m. kovo 1 d. susitikime, ES FŽP platformos 2023 m.

[32] Komisija iki šiol dėl netinkamo tos direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę pradėjo pažeidimo tyrimo procedūras prieš 17 valstybių narių.

[33] Antroji 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis įgyvendinimo ataskaita, Briuselis, 2022 9 16, COM(2022) 466 *final*.

[34] Vietos tyrimų korespondentai korupcijos klausimais (angl. *Local Research Correspondents on Corruption*) – kiekvienos valstybės narės pilietinės visuomenės ir akademinių ekspertų tinklas kovai su korupcija kiekvienoje valstybėje narėje. Šį tinklą valdo ir finansuoja Europos Komisija pagal savo sutartį HOME/2017/ISFP/CORR/0050 (Konsultavimas, techninė pagalba ir parama kovos su korupcija srityje).

kovo 15 d. susitikime ir Komisijos ES baudžiamosios teisės politikos ekspertų grupės 2023 m. kovo 27 d. susitikime.

Apskritai valstybės narės ir suinteresuotieji subjektai pabrėžė, kad, siekiant visoje ES nuosekliai ir veiksmingai kovoti su korupcija, reikia suderinti korupcinių nusikaltimų apibrėžtis ir sankcijas. Suinteresuotieji subjektai nurodė, kad pasitaiko nemažai atvejų, kai apibrėžčių skirtumai apsunkina veiksmingą tarpvalstybinį bendradarbiavimą vykdant baudžiamąjį persekiojimą už korupcinius nusikaltimus. Atitinkamų korupcinių nusikaltimų apibrėžčių suderinimas turėtų pagerinti tarpvalstybinį keitimąsi informacija ir bendradarbiavimą tarp teisėsaugos institucijų. Sankcijų už korupcinius nusikaltimus dydžio suderinimas taip pat suteiktų galimybę visoje ES pasiekti efektyvesnį vykdymo užtikrinimą ir didesnį atgrasomąjį poveikį. Kelios valstybės narės teigė, kad automatiškas UNCAC pateiktos neteisėto praturtėjimo nusikalstamos veikos apibrėžties perkėlimas į nacionalinę teisę prieštarautų nekaltumo prezumpcijai ir konstitucinėms tradicijoms valstybėse narėse. Didelė dalis suinteresuotųjų subjektų teigė, kad pasiūlymas turėtų apimti ir korupcijos prevenciją, į jį turėtų būti įtraukta papildomų sankcijų, tokių kaip draudimas eiti ar užimti viešąsias pareigas ar dalyvauti konkursuose viešosioms lėšoms gauti, ir jame turėtų būti atsižvelgta į specializuotų kovos su korupcija įstaigų, turinčių pakankamą nepriklausomumą, mokymą ir išteklius, svarbą.

Siekiant gauti atsiliepimų buvo paskelbtas kvietimas teikti informaciją laikotarpiu nuo 2023 m. sausio 20 d. iki 2023 m. vasario 17 d.; gautas iš viso 361 atsiliepimas[35]. Gauti atsakymai patvirtino didžiulę kovos su korupcija svarbą ir poreikį kovoti su korupcija ES daugeliu lygmenų, taip pat ES institucijose. Daugumoje gautų atsakymų raginta imtis papildomų priemonių, tačiau kai kuriuose atsakymuose taip pat pabrėžtas poreikis užtikrinti tinkamą dabartinės tarptautinės sistemos įgyvendinimą ir kruopščiai apsvarstyti naujų teisėkūros iniciatyvų ar neprivalomų teisinių priemonių iniciatyvų galimybę. Keliuose atsiliepimuose akcentuotas glaudus ryšys tarp korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo. Dėl dabartinės sistemos stiprinimo dauguma respondentų sutiko, kad reikia šalinti teisėkūros spragas ir turėtų būti kriminalizuojama daugiau nusikalstamų veikų, o ne tik tos, kurios numatytos dabartinėje tarptautinėje teisinėje sistemoje, kartu nustatant atitinkamas sankcijas. Pasak kai kurių respondentų, siekiant efektyviai spręsti sudėtingas korupcijos bylas reikia suteikti teisėsaugos institucijoms pakankamai gebėjimų: išteklių, mokymo, specialių tyrimo metodų ir specializuotos įrangos. Keli respondentai ragino su pilietinės visuomenės pagalba sukurti stebėsenos ir tikrinimo priemonę.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Laikydamasi įsipareigojimo, prisiimto 2021–2025 m. ES kovos su organizuotu nusikalstamumu strategijoje, Europos Komisija užsakė tyrimą siekdama, kad būtų peržiūrėta ES teisės aktų kovos su korupcija srityje visuma. 2023 m. sausio 3 d. paskelbtas EY ir „RAND Corporation“ konsorciumo atliktas tyrimas dėl kovos su korupcija stiprinimo (ES teisės aktų ir politikos sistemos vertinimas)[36]. Jame išanalizuotos ES teisės aktų sistemos spragos korupcijos prevencijos ir slopinimo srityje ir pateikta rekomendacijų dėl galimų ES priemonių tokioms spragoms pašalinti, įvertinus ir palyginus tokių priemonių poveikį.

Tyrime padaryta išvada, kad glaudesnis teisės aktų suderinimas tarp ES valstybių narių kartu su papildomomis neprivalo pobūdžio priemonėmis turėtų didžiausią poveikį kovojant su

[35] Kvietimas teikti informaciją ir atsiliepimus: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13674-Kova-su-korupcija-ES-Atnaujintos-taisykles_lt.

[36] Europos Komisija, Gaglio, I., Guzzon, J., Bartz, K., et al., *Strengthening the fight against corruption. Assessing the EU legislative and policy framework: final report for acceptance*, Leidinių biuras, 2023 m.

korupcija. Tyrime konkrečiai paraginta nustatyti bendras būtiniausias taisykles dėl korupcinių nusikaltimų ir atitinkamų bausmių apibrėžimo kartu su bendromis taisyklėmis siekiant gerinti korupcinių nusikaltimų tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą visose valstybėse narėse (pvz., gerinant ataskaitų teikimą, suderinant požiūrius į imunitetą ir senaties terminus, taip pat į korupcijai palankius veiksnius). Į tas išvadas atsižvelgta šiame pasiūlyme dėl direktyvos. Be to, tame tyrime paraginta imtis priemonių siekiant užtikrinti veiksmingą korupcijos prevenciją, įskaitant visapusišką su korupcija susijusių duomenų rinkimą, ir specialių kovos su korupcija institucijų veikimą ES ir nacionaliniu lygmenimis.

Komisija atsižvelgė ir į kitus duomenis, kaip antai 2022 m. „Eurobarometro“ apklausas dėl korupcijos. Komisija taip pat rėmėsi susijusiais UNODC, EBPO, GRECO ir Europos Parlamento tyrimų tarnybos dokumentais.

Kaip jau minėta, Komisija nusiuntė valstybėms narėms klausimyną siekdama nustatyti, kokie baudžiamosios teisenos duomenys apie kyšininkavimo nusikaltimus yra prieinami. Dauguma valstybių narių renka duomenis apie kyšininkavimo bylas, nors atrodo, kad ne visos į apklausos klausimus atsakiusios valstybės narės renka duomenis apie apkaltinamuosius nuosprendžius juridiniams asmenims, nagrinėjamų bylų skaičių ir bylų, kurios išsprendžiamos kitaip nei apkaltinamuoju ar išteisinamuoju nusprendžiu, skaičių. Tai rodo, kad labiau suderintas duomenų apie korupcijos bylas rinkimas gali padėti nustatyti ir analizuoti tendencijas visoje ES.

Komisija taip pat paprašė valstybių narių suteikti informacijos apie jų specializuotus organus, dirbančius korupcijos prevencijos srityje, įskaitant organus, turinčius tam tikrus baudžiamuosius įgaliojimus (kaip antai skirti baudas). Dauguma valstybių narių pranešė apie vieną ar kelis organus, atliekančius tam tikrą vaidmenį korupcijos prevencijos srityje. Daugelyje valstybių narių yra keli tokie organai su atskirais įgaliojimais, tačiau kai kuriose valstybėse narėse yra vienas organas su platesniais įgaliojimais. Aštuonios valstybės narės nepranešė turinčios specializuotą prevencijai skirtą organą, tačiau pranešė turinčios organus, kurie, be kitų užduočių, vykdo ir prevenciją.

Komisija taip pat paprašė valstybių narių suteikti informacijos apie jų specializuotų organų, dirbančių korupcijos prevencijos srityje, įgaliojimus. Ši apžvalga atskleidžia didelę tokių organų užduočių ir įgaliojimų įvairovę: nuo įgaliojimų, susijusių su turto, interesų ar dovanų deklaracijų priežiūra, iki lobistinės veiklos reguliavimo ir su „sukamųjų durų“ reiškiniu susijusių taisyklių laikymosi užtikrinimo. Kai kurie organai taip pat turi vykdomuosius įgaliojimus, pvz., skirti baudas.

Valstybėms narėms taip pat užduota klausimų apie jų organus, kurių specializacija – slopinti korupciją. Visos valstybės narės leidžia įprastoms policijos ir prokuratūros tarnyboms tirti kai kurių formų korupciją ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už ją, taip pat beveik visos valstybės narės turi ir kokios nors formos specializuotą policijos tarnybą konkrečioms, pavyzdžiui, rimtesnėms, sudėtingesnėms ar su tam tikros kategorijos įtariamaisiais susijusioms korupcijos byloms tirti. Baudžiamojo persekiojimo už korupciją srityje daugelis valstybių narių turi atitinkamos specializacijos prokurorus tokių korupcijos bylų procesams vykdyti.

Antru klausimynu, kurį naudojant duomenys rinkti nuo 2023 m. sausio 9 d. iki vasario 8 d., siekta gauti informacijos apie korupcinius nusikaltimus, kuria Komisija galėtų remtis ir vadovautis rengdama šį pasiūlymą. Valstybių narių buvo paprašyta nurodyti savo nacionalines teisės nuostatas dėl šių nusikaltimų, apibrėžtų UNCAC, maksimalias laisvės atėmimo bausmes už tokius nusikaltimus ir nustatytus senaties terminus. Korupciniai nusikaltimai, apie

kuriuos prašyta pateikti informacijos, buvo kyšininkavimas viešajame ir privačiajame sektoriuose, turto pasisavinimas, vykdomas valdžios pareigūno ar privačiajame sektoriuje, prekyba poveikiu, piktnaudžiavimas tarnyba, neteisėtas praturtėjimas ir trukdymas vykdyti teisingumą. Į klausimyno klausimus atsakė visos valstybės narės, išskyrus Bulgariją ir Daniją. Šio klausimyno rezultatai apibendrinti toliau.

1 paveikslas. Korupcinių veikų kriminalizavimas valstybėse narėse (VN)

NUSIKALTIMAS	VN, KURIŲ NACIONALINĖJE TEISĖJE YRA NUMATYTAS TOKS NUSIKALTIMAS, SKAIČIUS	VN, KURIŲ NACIONALINĖJE TEISĖJE TOKS NUSIKALTIMAS NĖRA NUMATYTAS, SKAIČIUS
Kyšininkavimas viešajame sektoriuje	25	0
Kyšininkavimas privačiajame sektoriuje	25	0
Valdžios pareigūno įvykdytas turto išeikvojimas, pasisavinimas ir kitoks nesąžiningas turto panaudojimas	25	0
Turto išeikvojimas privačiajame sektoriuje	25	0
Prekyba poveikiu	23	2
Piktnaudžiavimas tarnyba	25	0
Neteisėtas praturtėjimas	8	17
Trukdymas vykdyti teisingumą	25	0

Valstybių narių pateiktos informacijos analizė rodo, kad valstybių narių nacionalinės teisės aktuose yra apibrėžti šie nusikaltimai: kyšininkavimas viešajame ir privačiajame sektoriuose, turto išeikvojimas, turto pasisavinimas, trukdymas vykdyti teisingumą[37] ir piktnaudžiavimas tarnyba. Vis dėlto yra įvairių jų (ypač turto išeikvojimo ar piktnaudžiavimo tarnyba) apibrėžčių variantų. Tikrai negalima daryti išvados, kad valstybių narių teisė apima visus korupcinius nusikaltimus, apibrėžtus UNCAC[38]. Daugelis valstybių narių nurodė, kad jos savo nacionalinės teisės aktuose yra kriminalizavusios prekybą poveikiu, tačiau kai kurios jo apibrėžtys reikšmingai skiriasi nuo atitinkamos UNCAC nuostatos, o kai kada atitinkamas nusikaltimas apimamas tik iš dalies. Neteisėtas praturtėjimas tebėra apimamas nepakankamai: aštuonios valstybės narės pranešė, kad jis yra tam tikra forma įtrauktas į nacionalinės teisės aktus, o kai kurios kitos valstybės narės nurodė, kad tie aspektai yra reglamentuoti jų teisės aktuose dėl pinigų plovimo ar turto konfiskavimo. Nusikaltimų apibrėžimo skirtumai ir nepakankamas kai kurių formų korupcinio elgesio kriminalizavimas kelia problemų tarpvalstybiniais atvejais ir dėl to kai kurios stebėsenos organizacijos kritikuoja tai, kaip valstybės narės įgyvendina tarptautines teisines priemones.

2 paveikslas. Valstybėse narėse skiriamos laisvės atėmimo bausmės už korupcinius nusikaltimus

[37] Valstybės narės yra linkusios tai kriminalizuoti kaip bendro pobūdžio nusikalstamą veiką ir, kitaip nei UNCAC, sieti ją ne vien su procesais dėl korupcijos.

[38] Yra prieinamos daugumos valstybių narių UNCAC įgyvendinimo peržiūros ataskaitos, tačiau jos parengtos gana seniai.

Laisvės atėmimo bausmių valstybėse narėse trukmė	ES laiko intervalas metais (remiantis gautais duomenimis)	ES trukmės vidurkis metais (remiantis gautais duomenimis)	Mediana (metais)
Kyšininkavimas viešajame sektoriuje	0,25–15	6,94–9,59	6–10
Kyšininkavimas privačiajame sektoriuje	0,25–12	5,74–6,43	5–6
Valdžios pareigūno įvykdytas turto išeikvojimas, pasisavinimas ir kitoks nesąžiningas turto panaudojimas	0,25–15	6,15–8,34	6–10
Turto išeikvojimas privačiajame sektoriuje	0,25–20	5,57–8,08	5–8
Prekyba poveikiu	0,25–10	4,87–5,53	5
Piktnaudžiavimas tarnyba	1–20	5,92–6,56	4–5
Neteisėtas praturtėjimas	0,5–15	5,38–7,19	3,5–6
Trukdymas vykdyti teisingumą	1 – iki gyvos galvos	5,58–8,67	4,5–6

Nustatydama mažiausią maksimalių bausmių už šiame pasiūlyme nurodytus nusikaltimus dydį Komisija atsižvelgė į tų nusikaltimų pobūdį, valstybėse narėse nustatytų bausmių dydį (žr. 2 paveikslą) ir kitais ES teisės aktais materialinės baudžiamosios teisės srityje nustatytus bausmių dydžius. Šioje direktyvoje siūlomos bausmės neviršija vidutinio maksimalių bausmių už šiuos nusikaltimus valstybėse narėse dydžio. Pavyzdžiui, vidutinis bausmės už kyšininkavimą viešajame sektoriuje dydis yra nuo maždaug 7 iki 9,5 metų laisvės atėmimo, o už kyšininkavimą privačiajame sektoriuje – nuo maždaug 5,5 iki 6 metų. Kartu yra reikšmingų skirtumų tarp įvairių valstybių narių teisės aktų. Pavyzdžiui, maksimalus bausmės už turto pasisavinimo nusikaltimą dydis yra nuo 3 mėnesių (Ispanijoje) iki 15 metų (Graikijoje) laisvės atėmimo[39]. Taigi, mažiausio maksimalios bausmės dydžio nustatymas ES lygmeniu palengvins tarpvalstybinį policijos ir teisminį bendradarbiavimą ir sustiprins atgrasomąjį poveikį.

3 paveikslas. Valstybėse narėse korupciniams nusikaltimams taikomi senaties terminai

Senaties terminai valstybėse narėse	ES laiko intervalas metais (remiantis gautais duomenimis)	ES vidurkis metais (remiantis gautais duomenimis)	Mediana (metais)
Kyšininkavimas viešajame sektoriuje	3–25	10,76–14,28	10–12
Kyšininkavimas privačiajame sektoriuje	3–25	10,26–11,70	10
Valdžios pareigūno įvykdytas turto išeikvojimas, pasisavinimas ir kitoks nesąžiningas turto panaudojimas	3–25	10,50–13,20	10–12
Turto išeikvojimas privačiajame sektoriuje	3–25	9,42–12,19	10
Prekyba poveikiu	2–25	9,00–10,82	8–10

[39] Vidutinis maksimalios bausmės už šį nusikaltimą dydis yra nuo 5 iki 7,5 metų laisvės atėmimo.

Piktnaudžiavimas tarnyba	5–25	10,48–11,63	9–10
Neteisėtas praturtėjimas	5–20	10,13–11,38	10–11
Trukdymas vykdyti teisingumą	3–25	9,25–12,70	10

Iš valstybių narių atsakymų apie nacionalinės teisės aktuose korupciniams nusikaltimams nustatytus senaties terminus gauta informacija Komisija rėmėsi rengdama šį pasiūlymą. Kyšininkavimui viešajame sektoriuje taikomų senaties terminų vidurkis yra 11–14 metų, o kyšininkavimui privačiajame sektoriuje – 10–11,5 metų. Kartu yra nemažų skirtumų tarp įvairių valstybių narių teisės aktų: kyšininkavimui viešajame ir privačiajame sektoriuose taikomi minimalūs ir maksimalūs senaties terminai yra nuo 3 metų tokiose valstybėse narėse, kaip Čekija ar Lietuva, iki 25 metų – Lenkijoje.

Metinėse teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose nurodyta, kad operatyvinės veiklos trūkumai gali labai kliudyti korupcijos bylų tyrimui ir baudžiamajam persekiojimui ir mažinti kovos su korupcija veiksmingumą. Tokių trūkumų pavyzdžiai – pernelyg sudėtingos arba neaiškios nuostatos dėl imuniteto panaikinimo ir senaties terminų trumpumas, nes dėl to gali būti neįmanoma užbaigti sudėtingas bylas, ypač jei kartu esama kitų veiksnių, lemiančių ilgą procesų trukmę. Tokios kliūtys gali būti ypač žalingos tiriant aukšto lygio ir sudėtingas korupcijos bylas ir sukelti nebaudžiamumo riziką, todėl kovos su korupcija pastangos gali netekti atgrasomojo poveikio.

- **Poveikio vertinimas**

Kadangi šiuo pasiūlymu dėl direktyvos daugiausia apimami tarptautiniai įsipareigojimai ir standartai, paliekant nedaug laisvės rinktis alternatyvius veiksmus, šis pasiūlymas išimties tvarka teikiamas be poveikio vertinimo. Be to, nėra tikėtina, kad ši iniciatyva turėtų reikšmingą ekonominį, su aplinka susijusį ar socialinį poveikį ir kainą ar kad dėl jos būtų patirta didelių išlaidų. Ji turėtų būti naudinga visai ekonomikai ir visuomenei.

Vis dėlto šiame pasiūlyme remiamasi įrodymais, surinktais per pirmesniame skirsnyje aprašytus išorės tyrimus bei vertinimus ir konsultacijas su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais.

Remiantis turimais įrodymais apsvarstyti įvairūs galimi požiūriai:

1. Ne teisėkūros veiksmai ES ar nacionaliniu lygmeniu, įskaitant gaires, keitimąsi geriausia patirtimi, mokymą ir atitikties lentelių sudarymą dėl su korupcija susijusių nusikaltimų.
2. Pasiūlymas, kuriuo į nacionalinę teisę būtų perkeltos UNCAC nuostatos.
3. Pasiūlymas, kuriuo į nacionalinę teisę būtų perkeltos UNCAC nuostatos, kartu tam tikrais atžvilgiais viršijant tarptautinius įsipareigojimus – nustatant mažiausius maksimalių sankcijų dydžius, kad būtų lengviau vykdyti baudžiamąjį persekiojimą ir būtų padidintas valdžios pareigūnų sąmoningumas, susijęs su etika ir sąžiningumu.
4. Pasiūlymas, kuriame būtų apibrėžtos visų galimų korupcinių nusikaltimų įvairios sąlygos ir elementai ir nustatyti reikalavimai dėl prevencinių priemonių, kaip antai taisyklių dėl lobistinės veiklos ir interesų konfliktų.

Remdamasi surinktais įrodymais ir ankstesniais vertinimais, kurie apibūdinti pirmiau, Komisija pasirinko požiūrį (3-ioji pirmiau nurodyta pasirinkimo galimybė), pagal kurį siūlomas suderinimas remiantis UNCAC nuostatomis, kartu pereinant prie didesnio užmojo požiūrio ir viršijant tarptautinius įsipareigojimus tose srityse, kuriose su tarptautiniu

bendradarbiavimu susiję veiksmai duotų apčiuopiamos naudos, tačiau kartu gerbiant nacionalines tradicijas, laikantis teismų praktikos ir užtikrinant suderinamumą su ES teise.

Šiuo pasiūlymu dėl teisėkūros procedūra priimamo akto tikimasi teigiamai prisidėti prie korupcijos prevencijos, išaiškinimo ir atsako į ją, ypač kadangi jame suderinamos nusikalstamų veikų apibrėžtys ir baudžiamosios sankcijos. Imantis korupcijos prevencijos priemonių, kartu vykdant korupcinių nusikaltimų vykdytojų baudžiamąjį persekiojimą ir mažinant korupciją, kaip kriminalinį reiškinį, tikimasi sumažinti jos kainą ekonomikai bei visuomenei ir padaryti teigiamą poveikį ekonomikai. Užtikrinant bausmes nusikaltimų vykdytojams, turinčias atgrasomąjį poveikį, tikimasi pagerinti bendrą saugumo lygį ir kliudyti veikti organizuotoms nusikalstamoms grupėms. Didindama suderinimą šioje srityje ES iš esmės galėtų ją labiau priartinti prie tarptautinių standartų dėl korupcijos ir sumažinti tarpvalstybinio teisėsaugos ir teisminių institucijų bendradarbiavimo administracinę naštą.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Šiuo pasiūlymu pirmą kartą ES lygmeniu viename teisės akte susiejamos nuostatos dėl korupcijos viešajame ir privačiajame sektoriuose. Šiuo pasiūlymu siekiama į ES teisės aktus įtraukti tarptautines prievoles bei standartus ir atnaujinti teisinę sistemą, kad joje būtų galimas tinkamas atsakas į tarpvalstybinį korupcijos reiškinį. Tai padės valstybėms narėms perkelti į nacionalinę teisę atitinkamas nuostatas ir jas įgyvendinti.

- **Pagrindinės teisės**

Europos Sąjunga įkurta remiantis ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintomis pamatinėmis vertybėmis. Ji pripažįsta teises, laisves ir principus, nustatytus Pagrindinių teisių chartijoje pagal ES sutarties 6 straipsnio 1 dalį. Korupcija kenkia demokratinėms institucijoms ir kliudo užtikrinti ES vertybes, įskaitant pagrindinių teisių apsaugą. Pagal šį pasiūlymą kovojant su korupcija bus teigiamai prisidedama prie pagrindinių teisių, kaip antai teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir saviraiškos laisvės, apsaugos.

Kovoti su korupcija ir apsaugoti pagrindines teises – vienas kitą papildantys tikslai, kurie vienas kitam neprieštarauja. Nustatant, įgyvendinant ir taikant nuostatas dėl kriminalizavimo turi būti visiškai laikomasi su pagrindinėmis teisėmis susijusių įsipareigojimų. Bet kokie naudojimosi pagrindinėmis teisėmis ir laisvėmis apribojimai taikomi laikantis Pagrindinių teisių chartijos 52 straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų, t. y., remiantis proporcingumo principu, kai teisėtai siekiama realiai įgyvendinti Sąjungos bendrais interesais pripažintus tikslus arba reikia apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves, taip pat tie apribojimai turi būti numatyti įstatymo ir nekeisti tų teisių ir laisvių esmės.

Šiomis aplinkybėmis reikia atsižvelgti į įvairias Pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintas pagrindines teises ir laisves. Siūlomų priemonių kontekste ypač aktualios teisės yra, be kita ko, teisė į laisvę ir saugumą, asmens duomenų apsauga, laisvė pasirinkti profesiją ir teisė dirbti, laisvė užsiimti verslu, teisė į nuosavybę, teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, taip pat principas, kad asmuo negali būti dukart teisiamas ar baudžiamas už tą patį nusikaltimą (*ne bis in idem*).

Visoms priemonėms, kurių imasi Sąjunga ir jos valstybės narės ir kurios yra susijusios su korupcijos kriminalizavimu, kaip numatyta šioje direktyvoje, ir nustatomoms susijusioms baudžiamosioms ir nebaudžiamosioms sankcijoms turi būti taikomas teisėtumo ir nusikalstamos veikos ir bausmės proporcingumo principas, nekaltumo prezumpcija ir teisė į gynybą, taip pat turėtų būti draudžiama visų formų savivalė.

Šiame pasiūlyme laikomasi principo, kad nusikalstamos veikos ir bausmės turi būti nustatytos teisėje ir proporcingos. Pagarba pagrindinėms teisėms ir, konkrečiau, proporcingumo principo laikymasis užtikrinami apribojant nusikalstamų veikų apibrėžtį tuo, kas būtina siekiant veiksmingai patraukti baudžiamojon atsakomybėn už veiksmus, keliančius ypatingą grėsmę visuomenės stabilumui ir saugumui. Pasiūlyme taip pat atsižvelgiama į proporcingumo principą, numatant su atsakomybę sunkinančiomis ir lengvinančiomis aplinkybėmis susijusias prievoles.

Šia direktyva nustatomos būtinosios taisyklės dėl sankcijų dydžio pagal proporcingumo principą (žr. visų pirma šios direktyvos 11 straipsnio 1 dalį ir 13 straipsnio 1 dalį), atsižvelgiant į nusikaltimo pobūdį. Be to, nuteisiant asmenį už šioje direktyvoje nustatytą nusikalstamą veiką reikia atsižvelgti į skiriamas administracines sankcijas (13 konstatuojamoji dalis). Šioje direktyvoje taip pat pabrėžiama, kad, siekiant užtikrinti veiksmingą ir skaidrų korupcinių nusikaltimų tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą, valstybės narės turėtų nustatyti procedūras, pagal kurias valdžios pareigūnas, kaltinamas padaręs šioje direktyvoje nurodytą nusikaltimą, būtų laikinai nušalinamas nuo pareigų ar laikinai perkeliamas pareigose. Tokiais atvejais jos turėtų atsižvelgti į nekaltumo prezumpcijos principą ir į poreikį gerbti teisę į veiksmingą teisinę gynybą (19 konstatuojamoji dalis).

Naudojant tyrimo priemones, kurių naudojimą siekiama užtikrinti šia direktyva, turi būti gerbiamos pagrindinės teisės, kaip antai teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą (47 straipsnis) ir nekaltumo prezumpcija bei teisė į gynybą (48 straipsnis). Tokių priemonių naudojimas pagal nacionalinę teisę turėtų turėti konkretų tikslą, jas taikant turėtų būti atsižvelgiama į proporcingumo principą ir į tiriamų nusikalstamų veikų pobūdį bei sunkumą, taip pat turėtų būti gerbiama teisė į asmens duomenų apsaugą. Be to, taikydamos šią direktyvą valstybės narės turi laikytis savo prievolių pagal Sąjungos teisę dėl įtariamųjų ar kaltinamųjų procesinių teisių per baudžiamuosius procesus.

Valstybių narių pagal šią direktyvą renkami duomenys yra statistiniai ir neapima jokių asmens duomenų, todėl valstybių narių prievolė rinkti ir skelbti duomenis nedaro poveikio Pagrindinių teisių chartijos 8 straipsnio (Asmens duomenų apsauga) taikymui.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Šis pasiūlymas neturi tiesioginio poveikio Sąjungos biudžetui.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėsena, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Direktyvos įgyvendinimą stebės Komisija, remdamasi valstybių narių pateikta informacija apie priemones, kurių imtasi siekiant, kad įsigaliotų šios direktyvos laikymuisi būtini įstatymai ir kiti teisės aktai. Praėjus dvejiems metams po galutinio šios direktyvos įgyvendinimo termino Komisija pateiks ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai, kurioje bus įvertinta, kokiu mastu valstybės narės ėmėsi būtinų priemonių siekdamos laikytis šios direktyvos.

Praėjus ketveriems metams nuo galutinio šios direktyvos įgyvendinimo termino Komisija pateikia ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai, kurioje įvertinama šios direktyvos sukuriama pridėtinė vertė kovojant su korupcija, įskaitant poveikį pagrindinėms teisėms ir laisvėms. Remdamasi šiuo įvertinimu Komisija prireikus sprendžia dėl tinkamų tolesnių veiksmų.

- **Aiškinamieji dokumentai**

Aiškinamieji dokumentai dėl perkėlimo į nacionalinę teisę nereikalingi.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

1 straipsnis. Dalykas ir taikymo sritis: šia nuostata nustatomas direktyvos projekto tikslas ir taikymo sritis, visų pirma tai, kad ja nustatomos būtiniausios taisyklės dėl nusikalstamų veikų apibrėžčių ir sankcijų korupcijos srityje, taip pat geresnės korupcijos prevencijos ir kovos su ja priemonės.

2 straipsnis. Terminų apibrėžtys: šia nuostata nustatyta su ES teise[40] suderinta „turto“ apibrėžtis (susijusi su 7–13 straipsniuose nurodytais korupciniais nusikaltimais) ir „juridinių asmenų“ apibrėžtis (siejama su 16 straipsnyje numatyta prievole nustatyti juridinių asmenų atsakomybę). „Valdžios pareigūno“ samprata yra pagrįsta 1997 m. Konvencijoje ir Direktyvoje (ES) 2017/1371 pateiktomis apibrėžtimis, kartu aiškiai nurodant, kad ji apima ir asmenis, dirbančius trečiosiose valstybėse, tarptautinėse organizacijose, įskaitant Europos Sąjungos institucijas, ir nacionaliniuose bei tarptautiniuose teismuose. Šioje direktyvoje vartojama bendra „valdžios pareigūno“ apibrėžtis yra taikytina visų joje nurodytų korupcinių nusikaltimų atžvilgiu. Pateikiama „aukšto pareigūno“ sąvokos apibrėžtis susijusi su atsakomybę sunkinančiomis aplinkybėmis (18 ir 28 straipsniai), prevencinėmis priemonėmis (23 straipsnis) ir duomenų rinkimu (25 straipsnis).

3 straipsnis. Korupcijos prevencija: šia nuostata siekiama akcentuoti poreikį kovoti su korupcija ir iš prevencijos perspektyvos. Ja siekiama, kad būtų tiriamos galimybės švietimo ir tyrimų programomis, dalyvaujant pilietinei visuomenei ir nevyriausybinėms organizacijoms, didinti informuotumą apie kovą su korupcija. Siekiant tinkamai sukurti tokią prevencijos sistemą reikalingas tinkamas rizikos vertinimo procesas, kad būtų galima nustatyti spragas ir didžiausios korupcijos rizikos sektorius ir imtis veiksmų toms problemoms spręsti. Kaip išdėstyta komunikate, pridedamame prie šio pasiūlymo, Komisija, padedama ES kovos su korupcija tinklo ir išsamiai konsultuodamasi su valstybėmis narėmis, iki 2024 m. nustatys bendras didelės rizikos sritis. Tie rezultatai suteiks informacijos valstybių narių nacionaliniams rizikos vertinimams, būtiniems pagal šį pasiūlymą.

4 straipsnis. Specializuoti organai: šioje nuostatoje reikalaujama, kad valstybės narės pagal savo nacionalinę teisinę tvarką sukurtų arba turėtų organus, specializuotus dirbti korupcijos prevencijos ir slopinimo srityje. Tokie organai turi būti nepriklausomi, turėti pakankamai žmogiškųjų, finansinių, techninių bei technologinių išteklių ir turėti savo užduotims atlikti reikalingus įgaliojimus. Jie turi būti žinomi visuomenei ir atlikti savo funkcijas skaidriai, sąžiningai ir atskaitingai.

5 straipsnis. Ištekliai: šia nuostata siekiama užtikrinti, kad valstybių narių institucijos, atsakingos už šioje direktyvoje numatytų nusikaltimų išaiškinimą, tyrimą, baudžiamąjį persekiojimą ar sprendimų priėmimą bylose dėl jų, nuolat turėtų tinkamų žmogiškųjų, finansinių, techninių ir technologinių išteklių, būtinų jų pareigoms veiksmingai atlikti.

[40] 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/1673 dėl kovos su pinigų plovimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL L 284, 2018 11 12, p. 22) 2 straipsnio 2 dalis ir 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB (OL L 141, 2015 6 5, p. 85), 3 straipsnio 3 dalis.

6 straipsnis. Mokymas: šia nuostata valstybės narės įpareigojamos suteikti specializuotą kovos su korupcija mokymą kompetentingoms institucijoms bei jų darbuotojams ir užtikrinti, kad tam būtų skiriama pakankamai išteklių. Joje taip pat nustatytos prievolės dėl atitinkamo valdžios pareigūnų mokymo.

7 ir 8 straipsniai. Kyšininkavimas: šiomis nuostatomis apibrėžiamas kyšininkavimas viešajame ir privačiajame sektoriuose ir nurodoma, kad už tyčinį tokio pobūdžio elgesį turi būti baudžiama kaip už nusikalstamą veiką. Nusikalstamų veikų apibrėžtis apima ir aktyvųjį, ir pasyvųjį kyšininkavimą.

9 straipsnis. Turto pasisavinimas: šia nuostata apibrėžiamas turto pasisavinimas viešajame ir privačiajame sektoriuose ir nurodoma, kad už tyčinį tokio pobūdžio elgesį turi būti baudžiama kaip už nusikalstamą veiką.

10 straipsnis. Prekyba poveikiu: šia nuostata apibrėžiama prekyba poveikiu ir nurodoma, kad už tyčinį tokio pobūdžio elgesį turi būti baudžiama kaip už nusikalstamą veiką. Šioje nuostatoje taip pat nurodoma, kad už prekybą poveikiu yra baudžiama neatsižvelgiant į tai, ar yra pasinaudota turima įtaka ir ar numanomas naudojimasis ta įtaka davė rezultatų.

11 straipsnis. Piktnaudžiavimas tarnyba: šia nuostata apibrėžiamas piktnaudžiavimas tarnyba viešajame ir privačiajame sektoriuose ir nurodoma, kad už tyčinį tokio pobūdžio elgesį ar neveikimą turi būti baudžiama kaip už nusikalstamą veiką.

12 straipsnis. Trukdymas vykdyti teisingumą: šia nuostata apibrėžiamas trukdymas vykdyti teisingumą ir nurodoma, kad už tokį elgesį turi būti baudžiama kaip už nusikalstamą veiką, kai jis yra tyčinis ir susijęs su procesu dėl šioje direktyvoje apibrėžtos nusikalstamos veikos.

13 straipsnis. Neteisėtas praturtėjimas iš korupcinių nusikaltimų: 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2018/1673 dėl kovos su pinigų plovimu baudžiamosios teisės priemonėmis[41] nustatytos pagrindinės taisyklės dėl pinigų plovimo kriminalizavimo ir nustatyta, kad korupcija turėtų būti laikoma pirminiu nusikaltimu, su kuriuo susijęs pinigų plovimas. Tačiau toje direktyvoje valstybės narės neįpareigotos kriminalizuoti turto, gaunamo iš korupcinės veiklos, įgijimo, turėjimo ar naudojimo, jeigu asmuo dalyvavo darant nusikaltimą, iš kurio gautas tas turtas (tai vadinama savų pinigų plovimu). Toks tikslinis reikalavimas nustatomas šiame pasiūlyme dėl direktyvos, taigi nustatomas „neteisėto praturtėjimo iš korupcijos“ nusikaltimas. Tokio nusikaltimo atveju prokuratūrai pakaktų įrodyti ryšį tarp atitinkamo turto ir dalyvavimo korupcinėje veikloje – tai analogiška poreikiui įrodyti, kad korupcija yra pirminis su pinigų plovimu susijęs nusikaltimas.

14 straipsnis. Kurstymas, bendrininkavimas ir pasikėsinimas: ši nuostata taikoma pirmiau nurodytoms nusikalstamoms veikoms, dėl to valstybės narės turi kriminalizuoti įvairių formų bendrininkavimą vykdant daugumą minėtų nusikaltimų ir kurstymą bei pasikėsinimą juos įvykdyti.

Bendrininkavimą vykdant korupcinį nusikaltimą gali sudaryti įvairių rūšių veiksmai, nuo pagalbos arba konsultavimo iki paslaugų, kuriomis padedama įvykdyti tas veikas, teikimo. Be to, siekiant užtikrinti veiksmingą atgrasomąjį poveikį, būtina kriminalizuoti kurstymą, nustatant, kad baudžiama už kitų asmenų raginimą padaryti nusikaltimus, nustatytus

[41] 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/1673 dėl kovos su pinigų plovimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL L 284, 2018 11 12).

siūlomoje direktyvoje. Kadangi kai kurių korupcinių nusikaltimų, tokių kaip kyšininkavimas, apibrėžtis apima veiksmus, kuriuos galima laikyti parengiamaisiais ir kuriems nebūtina, kad nusikaltimo vykdytojas gautų realios naudos, šioje direktyvoje nereikalaujama, kad valstybės narės kriminalizuotų kėsinimąsi juos įvykdyti.

15 straipsnis. Bausmės ir priemonės, taikomos fiziniams asmenims: ši nuostata taikytina visoms nusikalstamoms veikoms ir pagal ją valstybės narės privalo taikyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas baudžiamąsias sankcijas.

Be to, šia nuostata nustatomas mažiausias maksimalių sankcijų dydis. Pamatiniame sprendime 2003/568/TVR jau nustatyta maksimalios bausmės už kyšininkavimą privačiajame sektoriuje apatinė riba – 1–3 metai. 1997 m. Konvencijoje dėl kovos su korupcija reikalaujama už valdžios pareigūnų kyšininkavimą, bent sunkiais atvejais, skirti bausmes, apimančias laisvės atėmimą, dėl kurių gali būti įvykdyta ekstradicija.

Šiuo pasiūlymu nustatomas mažiausias maksimalios bausmės dydis – nuo ketverių iki šešerių metų, priklausomai nuo nusikaltimo sunkumo; taigi šios bausmės yra didesnės už minėtas ES lygmeniu nustatytas bausmes už kyšininkavimą. Kaip paaiškinta pirmiau, rengdama šį teisės aktą Komisija analizavo valstybių narių teisės aktus.

Pamatiniame sprendime 2003/568/TVR jau numatyta galimybė laikinai uždrausti asmeniui, nuteistam už korupciją, vykdyti savo verslo veiklą. Šioje direktyvoje nustatytos kelios papildomos sankcijos, kurias kompetentingos institucijos turėtų gebėti skirti asmenims, nuteistiems už korupcinį nusikaltimą.

16 straipsnis. Juridinių asmenų atsakomybė: ši nuostata taikoma visoms šioje direktyvoje nustatytoms nusikalstamoms veikoms, pagal ją valstybės narės privalo užtikrinti juridinių asmenų atsakomybę ir užtikrinti, kad tokia atsakomybė nepanaikintų fizinių asmenų atsakomybės. Ši nuostata atitinka Varšuvos konvencijos 10 straipsnį.

Šioje nuostatoje panaudota standartinė formuluotė, kurią galima rasti kituose ES teisės aktuose: valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad juridiniai asmenys galėtų būti traukiami atsakomybėn už šioje direktyvoje nurodytas nusikalstamas veikas, kurias jų naudai įvykdė bet kuris asmuo, to juridinio asmens struktūroje užimantis vadovaujamas pareigas, ar kiti jo prižiūrimi arba kontroliuojami asmenys. Nereikalaujama, kad tokia atsakomybė būtų vien tik baudžiamojo pobūdžio.

17 straipsnis. Juridiniams asmenims taikomos sankcijos: ši nuostata taikoma sankcijoms, kurios skiriamos juridiniams asmenims. Joje pateikiamas sankcijų ir priemonių, kurios nebūtinai yra baudžiamojo pobūdžio (pvz., laikinas ar nuolatinis draudimas dalyvauti viešuosiuose pirkimuose), sąrašas.

18 straipsnis. Atsakomybę sunkinančios ir lengvinančios aplinkybės: šioje nuostatoje pirmiausia pateiktas aplinkybių, kurias būtina laikyti atsakomybę sunkinančiomis aplinkybėmis, kad teismai galėtų atsižvelgti į visuomenei plačiau padarytą žalą (kurią padarė, pavyzdžiui, organizuotos grupės ar viešąsias pareigas ėję asmenys), sąrašas. Joje taip pat pateiktas aplinkybių, kurias būtina laikyti atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis, įskaitant, pavyzdžiui, atvejus, kai nusikalstamą veiką padarę asmenys suteikia informacijos ar bendradarbiauja su institucijomis, sąrašas.

19 straipsnis. Privilegijos ar imunitetai, kuriais asmenys atleidžiami nuo korupcinių nusikaltimų tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo: ši nuostata taikoma visoms pirmiau nurodytoms nusikalstamoms veikoms, valstybės narės pagal ją turi imtis priemonių užtikrinti,

kad imunitetai ar privilegijos, suteikiami pagal nacionalinę teisę, kuriais atleidžiama nuo šioje direktyvoje nurodytų nusikaltimų tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo, galėtų būti panaikinti pagal iš anksto įstatymų nustatytą veiksmingą ir skaidrų procesą, kuris būtų užbaigtas per pagrįstą terminą.

20 straipsnis. Jurisdikcija: ši nuostata taikoma visoms šioje direktyvoje nustatytoms nusikalstamoms veikoms ir pagal ją turi būti nustatytas jurisdikcijos pagrindas, kuriuo remdamosi teisminės institucijos inicijuotų tyrimus, vykdytų baudžiamąjį persekiojimą ir nuteistų šioje direktyvoje apibrėžtų nusikalstamų veikų vykdytojus.

21 straipsnis. Nusikalstamų veikų senaties terminai: šiame straipsnyje nustatytos nuostatos dėl senaties terminų, kad kompetentingos institucijos galėtų pakankamai ilgą laikotarpį tirti nusikalstamas veikas, numatytas šiame pasiūlyme, ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą bei priimti sprendimus bylose dėl jų, taip pat vykdyti atitinkamas sankcijas. Šiame pasiūlyme nustatyta minimali senaties terminų trukmė – nuo 8 iki 15 metų, priklausomai nuo nusikaltimo sunkumo.

22 straipsnis. Asmenų, pranešančių apie nusikaltimus arba padedančių atlikti tyrimą, apsauga: Direktyvoje (ES) 2019/1937 nustatytos asmenų, pranešančių savo darbo aplinkoje įgytą informaciją apie ES teisės pažeidimus pagrindinėse politikos srityse, apsaugos taisyklės ir procedūros. Pranešėjai gali suteikti kompetentingoms institucijoms vertingos informacijos, padėdami joms veiksmingai užkirsti kelią korupcijai, ją išaiškinti ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Pagal šią nuostatą, kai pranešėjai praneša apie šioje direktyvoje nurodytas nusikalstamas veikas, turi būti taikoma Direktyva (ES) 2019/1937. Šiame straipsnyje taip pat numatyta, kad kompetentingos nacionalinės institucijos užtikrina, kad asmenims, padedantiems atlikti tyrimus, būtų suteikta reikiama apsauga, parama ir pagalba baudžiamojo proceso metu.

23 straipsnis. Tyrimo priemonės: šia nuostata siekiama užtikrinti, kad nacionalinėje teisėje numatytas tyrimo priemones, naudojamas kovai su organizuotu nusikalstamumu ar kitais sunkiais nusikaltimais, būtų galima naudoti ir tiriant pinigų plovimo atvejus.

24 straipsnis. Valstybių narių valdžios institucijų, Komisijos, Europolo, Eurojusto, Europos kovos su sukčiavimu tarnybos ir Europos prokuratūros bendradarbiavimas: šioje nuostatoje numatytas valstybių narių valdžios institucijų, Europolo, Eurojusto, Europos prokuratūros ir Komisijos bendradarbiavimas kovojant su korupcija. Tai apima Europolo, Eurojusto, OLAF, Europos prokuratūros ir Komisijos techninės ir operatyvinės pagalbos teikimą.

25 straipsnis. Komisijos parama valstybėms narėms ir jų kompetentingoms institucijoms: šia nuostata nustatoma, kokiais būdais Komisija rems valstybes nares ir kompetentingas institucijas joms atliekant savo pareigas pagal šią direktyvą. Kaip pranešta pridedamame komunikate, Komisija sukurs ES kovos su korupcija tinklą, kuris racionalizuos esamų tinklų veikimą, teiks jiems paramą ir sudarys sąlygas kuo daugiau dalytis geriausia patirtimi tarp nacionalinių institucijų ir agentūrų, pilietinės visuomenės ir nepriklausomų ekspertų.

26 straipsnis. Duomenų rinkimas ir statistika: šioje nuostatoje reikalaujama, kad valstybės narės rinktų statistinius duomenis savo kovos su korupcija sistemų veiksmingumo stebėsenos tikslu. Toje nuostatoje neišsamiai nurodyta, kokie statistiniai duomenys turėtų būti valstybių narių renkami, ir jos įpareigotos kasmet paskelbti tokius duomenis.

27 straipsnis. Tarybos pamatinio sprendimo 2003/568/TVR ir Konvencijos dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių

pareigūnais, pakeitimas: šia nuostata valstybių narių, dalyvaujančių įgyvendinant šią direktyvą, atžvilgiu pakeičiamos dabartinės nuostatos korupcijos kriminalizavimo srityje.

28 straipsnis. Direktyvos (ES) 2017/1371 pakeitimai: šia nuostata iš dalies pakeičiama Direktyva (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis. Taigi, Direktyvoje (ES) 2017/1371 nustatyti standartai dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančia korupcija, visų pirma susiję su sankcijomis fiziniams ir juridiniams asmenims, atsakomybę sunkinančiomis bei lengvinančiomis aplinkybėmis ir senaties terminais, yra suderinami su atitinkamais šia direktyva nustatomais standartais.

29 straipsnis. Perkėlimas į nacionalinę teisę: Komisija pateiks šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę ataskaitą praėjus 24 mėnesiams nuo jos perkėlimo galutinio termino, kuris yra 18 mėnesių nuo šios direktyvos priėmimo.

30 straipsnis. Vertinimas ir ataskaitų teikimas: šia nuostata nustatoma, kad, praėjus 12 mėnesių nuo šios direktyvos įgyvendinimo galutinio termino, valstybės narės kas dvejus metus praneš, kaip jos įgyvendina jos 3–6 straipsnius, ir kad Komisija taip pat parengs vertinimo ataskaitą.

2023/0135 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl kovos su korupcija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2003/568/TVR ir Konvencija dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių pareigūnais, ir iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 82 straipsnio 1 dalies d punktą ir į 83 straipsnio 1 ir 2 dalis,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

(1) korupcija tebėra didelė Sąjungos masto problema, kuri kelia grėsmę visuomenės stabilumui ir saugumui, be kita ko, sudarydama organizuotam nusikalstamumui ir kitokiems sunkiems nusikaltimams palankias sąlygas. Korupcija kenkia demokratinėms institucijoms ir kliudo propaguoti visuotines vertybes, kurios yra pamatinės Sąjungos vertybės, įskaitant visų pirma teisinę valstybę, demokratiją, lygybę ir pagrindinių teisių apsaugą. Korupcija kliudo plėtoti mūsų ekonomiką ir pasiekti, kad ji klestėtų, mažina jos tvarumą ir įtraukumą. Veiksmingai korupcijos prevencijai ir kovai su ja būtinas visapusiškas ir plataus pobūdžio požiūris. Šios direktyvos paskirtis – kovoti su korupcija baudžiamosios teisės priemonėmis, suteikiant galimybių kompetentingoms institucijoms geriau bendradarbiauti tarpvalstybiniu mastu;

(2) Tarybos pamatiniu sprendimu 2003/568/TVR[42] nustatyti reikalavimai dėl korupcijos privačiajame sektoriuje kriminalizavimo. Konvencijoje dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių pareigūnais[43], parengtoje vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsnio 2 dalies c punktu, numatyta kovoti su tam tikrais korupciniais veiksmais, kuriose dalyvauja Europos Bendrijų pareigūnai ar valstybių narių pareigūnai apskritai. Vis dėlto tie teisės aktai nėra pakankamai visapusiški, o korupcijos kriminalizavimas įvairiose valstybėse narėse šiuo metu skiriasi ir tai kliudo imtis darnių ir veiksmingų atsako priemonių visoje Sąjungoje. Taip pat atsirado su vykdymu susijusių spragų ir kliūčių bendradarbiauti tarp įvairių valstybių narių kompetentingų institucijų. Šia direktyva siekiama iš dalies pakeisti ir išplėtoti minėtų teisės aktų nuostatas. Kadangi

[42] 2003 m. liepos 22 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2003/568/TVR dėl kovos su korupcija privačiame sektoriuje (OL L 192/54, 2003 7 31).

[43] Konvencija dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių pareigūnais, parengta vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsnio 2 dalies c punktu (OL C 195, 1997 6 25, p. 2).

reikiamų pakeitimų yra daug ir jie yra esminiai, abu teisės aktai turėtų būti, siekiant aiškumo, visiškai pakeisti šia direktyva tų valstybių narių, kurioms ji privaloma, atžvilgiu;

(3) esamą teisinę sistemą reikėtų atnaujinti ir sustiprinti, kad būtų lengviau veiksmingai kovoti su korupcija visoje Sąjungoje. Šia direktyva siekiama kriminalizuoti tyčines korupcines veikas. Ketinimas jas įvykdyti ir žinojimas apie jas gali būti numanomi atsižvelgiant į objektyvias ir faktines aplinkybes. Kadangi šioje direktyvoje pateikiamos tik būtinosios taisyklės, valstybės narės gali savo nuožiūra priimti ar palikti galioti griežtesnes baudžiamosios teisės nuostatas dėl korupcinių nusikaltimų;

(4) korupcija yra tarptautinis reiškinys, darantis poveikį visoms visuomenėms ir ekonomikoms. Šis tarptautinis aspektas turėtų būti pripažįstamas imantis priemonių nacionaliniu arba Sąjungos lygmeniu. Taigi, imantis Sąjungos veiksmų turėtų būti atsižvelgiama į Europos Tarybos Kovos su korupcija valstybių grupės (GRECO), Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) ir Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro (UNODC) darbą;

(5) siekiant išnaikinti korupciją reikalingi ir korupcijos prevencijos, ir jos slopinimo mechanizmai. Valstybės narės raginamos su korupcija kovoti daugeliu įvairių prevencinių, teisėkūros ir bendradarbiavimo priemonių. Korupcija – tai visų pirma nusikaltimas; konkretūs korupciniai veiksmai yra apibrėžti nacionalinės ir tarptautinės teisės aktuose, tačiau sąžiningumo trūkumo problemos, neatskleisti interesų konfliktai ar šiurkštūs etikos taisyklių pažeidimai gali virsti korupcine veikla, jei tokios problemos nebus sprendžiamos. Korupcijos prevencija sumažina poreikį imtis baudžiamųjų kovos su korupcija priemonių ir duoda platesnės naudos – skatina visuomenės pasitikėjimą ir padeda valdyti valdžios pareigūnų elgesį. Veiksmingas antikorupcinis požiūris dažnai grindžiamas skaidrumo, etiškumo, sąžiningumo didinimo priemonėmis ir reglamentavimu tokiose srityse kaip interesų konfliktai, lobistinė veikla ir „sukamųjų durų“ reiškinys. Valdžios institucijos turėtų siekti laikytis aukščiausių sąžiningumo, skaidrumo ir nepriklausomumo standartų, kurie yra svarbūs plačiau kovojant su korupcija;

(6) valstybės narės turėtų turėti specializuotus kovai su korupcija skirtus ir specializuotus korupcijos prevencijai skirtus organus ar organizacijų padalinius. Valstybės narės gali nuspręsti įgalioti tam tikrą įstaigą atlikti ir prevencijos, ir teisėsaugos funkcijas. Kad būtų užtikrintas veiksmingas tokių įstaigų darbas, jos turėtų atitikti tam tikras sąlygas, be kita ko, turėti nepriklausomumą, išteklius ir įgaliojimus, reikalingus jų užduotims tinkamai atlikti;

(7) ES yra Jungtinių Tautų konvencijos prieš korupciją (UNCAC) šalis: ta konvencija yra visapusiškiausia tarptautinė teisinė kovos su korupcija priemonė, apimanti korupcijos prevencijos ir kovos su ja priemonių derinį. Joje reikalaujama, kad Konvencijos šalys imtųsi teisėkūros ir kitokių priemonių, kuriomis būtų nustatytos kyšininkavimo, turto pasisavinimo ir pinigų plovimo nusikalstamos veikos, ir apsvarstytų poreikį imtis teisėkūros ar kitokių priemonių, kuriomis būtų kriminalizuotos kitos veikos (tokios kaip piktnaudžiavimas tarnyba, prekyba poveikiu ir neteisėtas praturtėjimas). Laikydamasi įsipareigojimų, nustatytų politinėje deklaracijoje, priimtoje 2021 m. JT Generalinės Asamblėjos specialiojoje sesijoje dėl kovos su korupcija, Europos Sąjunga turėtų, kiek tik įmanoma, pasiekti daugiau nei atitiktį minimaliesiems UNCAC reikalavimams ir nustatyti papildomų korupcijos prevencijos ir kovos su ja priemonių. Ši direktyva grindžiama pagal UNCAC įgyvendinimo peržiūros mechanizmą gautomis pastabomis ir geriausia patirtimi;

(8) atsižvelgiant į korupcijos grėsmių raidą ir į Sąjungos bei jos valstybių narių teisinius įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę, taip pat į nacionalinių teisinių sistemų raidą, reikėtų labiau suderinti korupcijos apibrėžtį visose valstybėse narėse, kad ji visapusiškiau apimtų korupcinį elgesį;

(9) reikia aiškiai apibrėžti taikymo sritį siekiant užkirsti kelią nebaudžiamumui už korupcinius nusikaltimus viešajame sektoriuje. Pirma, „valdžios pareigūno“ sąvoka turėtų apimti ir tarptautinėse organizacijose, įskaitant Europos Sąjungos institucijas, agentūras bei įstaigas ir tarptautinius teismus, dirbančius asmenis. Ji turėtų, be kita ko, apimti ir asmenis, kurie veikia kaip kolegialių organų, atsakingų už sprendimą dėl kaltinamojo kaltės teismo proceso metu, nariai, taip pat asmenis, kurie pagal arbitražinį susitarimą įgaliojami priimti teisiškai privalomą to susitarimo šalių pateikto spręsti ginčo sprendimą. Antra, šiuo metu yra daug subjektų ar asmenų, kurie atlieka viešąsias funkcijas, nors ir nėra paskirti į oficialias pareigas. Dėl to „valdžios pareigūno“ sąvoka apibrėžiama taip, kad apimtų visus atitinkamus pareigūnus, paskirtus, išrinktus ar pasamdytus pagal sutartį, einančius oficialias administracines ar teismines pareigas, taip pat visus asmenis, kurie teikia paslaugas pagal jiems suteiktus viešuosius įgaliojimus arba kurie kontroliuoja ar prižiūri viešąsias institucijas joms teikiant tokias paslaugas, net jei tie asmenys patys neužima oficialių pareigų. „Valdžios pareigūno“ apibrėžtis šioje direktyvoje turėtų apimti ir asmenis, dirbančius valstybinėse ar valstybės kontroliuojamose įmonėse, taip pat turto valdymo fonduose ir privačiose įmonėse, atliekančiose viešosios tarnybos funkcijas, bei jų įsteigtų ar valdomų juridinių asmenų organizacijose. Valdžios pareigūnu pagal šią direktyvą turėtų būti laikomas ir bet kuris teisėkūros pareigas einantis asmuo;

(10) būtina stiprinti teisinę kovos su kyšininkavimu sistemą ir suteikti teisėsaugai ir baudžiamajam persekiojimui reikalingų priemonių. Reikia skirti dvi valdžios pareigūnų kyšininkavimo formas. Aktyvusis kyšininkavimas – kai asmuo žada, siūlo arba suteikia kokį nors atlygį siekdamas daryti įtaką valdžios pareigūnui. Pasyvusis kyšininkavimas – kai valdžios pareigūnas prašo suteikti arba gauna tokį atlygį už tam tikrus to pareigūno veiksmus ar neveikimą. Šia direktyva taip pat turėtų būti nustatytos būtinosios taisyklės dėl kyšininkavimo ir kitų formų korupcijos privačiajame sektoriuje, kuriame tarp tiesioginių tokių veikų aukų yra įmonės, kurioms daromas nesąžiningas poveikis, ir dėl kiekvieno siūlomo ar imamo kyšio sumažėja laisva konkurencija;

(11) siekiant patikimai užkirsti kelią atvejams, kai valdžios pareigūnai tyčia naudoja lėšas ne pagal paskirtį, būtina nustatyti taisykles dėl nusikalstamos veikos, kuri yra valdžios pareigūnų įvykdomas turto, patikėto jiems valdyti, pasisavinimas. Siekiant kovoje su korupcija vadovautis visapusišku požiūriu, ši direktyva turėtų apimti turto pasisavinimą ir privačiajame sektoriuje. Turėtų būti kriminalizuojamas toks turto pasisavinimas, iš kurio valdžios pareigūnas ar trečiasis asmuo gauna naudos;

(12) kaip nusikalstama veika turėtų būti apibrėžta ir prekyba poveikiu, vykstanti dėl asmenų, kurie yra arba teigia esą artimi valdžios struktūroms ir siekia gauti nepagrįstą atlygį už pažadą daryti poveikį sprendimų priėmimo procesams, korupcinio elgesio. Šios nusikalstamos veikos sudėties požymiai turėtų būti tokie: asmeniui, siekiančiam prekiauti poveikiu, jo kurstytojas suteikia arba žada suteikti nepagrįstą atlygį už tai, kad šis padarytų neteisėtą poveikį tam tikram sprendimo priėmimo rezultatui ar procesui. Kai toks elgesys yra tyčinis, jis turėtų būti laikomas nusikalstama veika nepriklausomai nuo to, ar toks poveikis yra padaromas ir ar numanomu poveikiu pasiekiama norimų rezultatų. Šio nusikaltimo apibrėžtis neturėtų apimti teisėto naudojimosi pripažįstamų formų atstovavimu interesams, kuriuo gali būti siekiama

teisėtai daryti įtaką viešajam sprendimų priėmimo procesui, tačiau kuris neapima nepagrįsto atlygio davimo. Tokių formų atstovavimas interesams, kaip antai advokatavimas, dažnai vyksta reguliuojamoje aplinkoje būtent siekiant neleisti, kad dėl skaidrumo stokos tai taptų proga korupcijai atsirasti. Veiksmingos papildomos taisyklės dėl interesų konfliktų deklaravimo, „sukamųjų durų“ reiškinio ar politinių partijų finansavimo taip pat gali padėti išvengti pilkųjų zonų ir užkirsti kelią nederamam poveikiui;

(13) be to, piktnaudžiavimo tarnyba viešajame sektoriuje nusikaltimą reikia apibrėžti kaip valdžios pareigūno neveikimą, kuriuo jis, pažeisdamas įstatymus, siekia gauti nepagrįstos naudos. Siekiant visapusiškai kovoti su korupcija, ši direktyva turėtų apimti piktnaudžiavimą tarnyba ir privačiajame sektoriuje;

(14) trukdymas vykdyti teisingumą yra nusikalstama veika, vykdoma padedant korupcijai. Todėl būtina nustatyti nusikalstamą veiką, kuria trukdoma vykdyti teisingumą, panaudojant fizinę jėgą, grasinimus ar bauginimą arba skatinant pateikti melagingus liudytojų parodymus ar netikrus įrodymus. Jos apibrėžtis turėtų apimti ir veiksmus, kuriais kišamasi į liudytojų parodymų davimo ar įrodymų pateikimo procesą arba į teismo ar teisėsaugos pareigūnų darbą jiems atliekant oficialias pareigas. Ši direktyva, kaip ir UNCAC, taikoma trukdymui vykdyti teisingumą tik kai tai susiję su procesais dėl korupcinių nusikaltimų;

(15) korupciją skatina siekis gauti nepagrįstos ekonominės ir kitokios naudos. Siekiant, kad būtų mažiau paskatų asmenims ir nusikalstamoms organizacijoms nusikalsti, taip pat siekiant atgrasyti asmenis nuo ketinimų tapti netikrais turto savininkais, turėtų būti kriminalizuotas praturtėjimas iš korupcinių nusikaltimų. Tai padarius turėtų tapti sunkiau nuslėpti neteisėtai įgytą turtą, sumažėtų korupcijos plitimas ir žala visuomenei. Skaidrumas padeda kompetentingoms institucijoms išaiškinti galimo neteisėto praturtėjimo atvejus. Pavyzdžiui, kai valdžios pareigūnai pagal tam tikrą jurisdikciją privalo reguliariai, be kita ko, pradėdami ir baigdami eiti pareigas, deklaruoti savo turtą, institucijos gali įvertinti, ar deklaruotas turtas atitinka deklaruotas pajamas;

(16) neteisėto praturtėjimo nusikalstamos veikos samprata yra paremta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2018/1673[44] nustatytomis taisyklėmis dėl pinigų plovimo nusikalstamos veikos. Siekiama, kad ji apimtų atvejus, kai teisminės institucijos mano, kad neįmanoma įrodyti korupcinio nusikaltimo ar nusikaltimų. Kaip ir pirminio nusikaltimo, susijusio su pinigų plovimu, atveju, įrodinėjimo pareiga yra kitokia. Tai reiškia, kad per baudžiamąjį procesą dėl nusikalstamos veikos, kuri yra neteisėtas praturtėjimas, svarstant, ar turtas gautas iš nusikalstamo dalyvavimo korupciniame nusikaltime ir ar atitinkamas asmuo apie tai žinojo, turėtų būti atsižvelgiama į konkrečias kiekvienos bylos aplinkybes, pavyzdžiui, į tai, kad turto vertė yra neproporcinga teisėtoms kaltinamojo pajamoms ir kad nusikalstama veikla bei turto įgijimas įvyko tuo pat metu. Neturėtų būti privaloma turėti žinių apie visus su nusikalstamu dalyvavimu susijusius faktinius elementus ar visas aplinkybes, įskaitant nusikaltimo vykdytojo tapatybę. Kai asmuo nuteisiamas už nusikalstamą veiklą, apibrėžtą šioje direktyvoje, kompetentingos institucijos gali susigrąžinti neteisėtai įgytą turtą pagal 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą

[44] 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/1673 dėl kovos su pinigų plovimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL L 284, 2018 11 12, p. 22).

2014/42/ES dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų įšaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje[45];

(17) siekiant visoje Sąjungoje atgrasyti nuo korupcijos, valstybės narės turėtų nustatyti būtiniausias sankcijų, skiriamų už šioje direktyvoje apibrėžtas nusikalstamas veikas, rūšis ir dydžius. Maksimalios laisvės atėmimo bausmės ir kitos bausmės turėtų būti pakankamai griežtos, kad atgrasytų asmenis, linkusius nusikalsti, o bausmių dydis turėtų atspindėti korupcijos daromą žalą ir prioritetą, kurį kompetentingos institucijos turėtų teikti kovai su tokiais nusikaltimais. Vis dėlto tų bausmių dydis turėtų būti proporcingas konkretaus korupcinio nusikaltimo sunkumui ir turėtų derėti su Sąjungos ir nacionalinėje teisėje numatytų baudžiamųjų sankcijų dydžiu. Valstybės narės turėtų užtikrinti sankcijų vykdymą tiek, kiek reikalinga siekiant atgrasyti nuo tų nusikaltimų. Valstybei narei svarstant galimybę skirti lygtines bausmes ar atidėti bausmės vykdymą, anksčiau ar lygtinai paleisti iš pataisos įstaigų asmenis ar suteikti malonę asmenims, nuteistiems už kuriuos nors iš šioje direktyvoje nurodytų nusikaltimų, teisminės institucijos turėtų turėti galimybę atsižvelgti, be kita ko, į padarytų nusikalstamų veikų sunkumą;

(18) ši direktyva nedaro poveikio tinkamam ir veiksmingam drausminių priemonių ar kitokių nei baudžiamojo pobūdžio sankcijų, tokių kaip administracinės sankcijos, taikymui. Priimant nuosprendį tam tikro asmens atžvilgiu už nusikalstamą veiką, apibrėžtą šioje direktyvoje, gali būti atsižvelgiama į sankcijas, kurių negalima prilyginti baudžiamosioms sankcijoms ir kurios jau taikomos tam pačiam asmeniui už tas pačias veikas. Taikant baudžiamojo pobūdžio sankcijas turėtų būti visiškai laikomasi principo, pagal kurį draudžiama antrą kartą teisti ar bausti asmenį per baudžiamąjį procesą už tą pačią nusikalstamą veiką (*ne bis in idem*);

(19) kompetentingos institucijos turėtų gebėti papildomai ar kaip alternatyvą laisvės atėmimui taikyti nebūtinai baudžiamojo pobūdžio sankcijas ar priemones, tokias kaip laikinas ar nuolatinis teisės eiti viešąsias pareigas atėmimas ar draudimas dalyvauti viešuosiuose pirkimuose. Tokios priemonės turi bendrą atgrasomąjį poveikį ir gali sumažinti nuteistų nusikaltimą padariusių asmenų polinkį vėl nusikalsti. Valstybės narės taip pat turėtų apsvarstyti galimybę nustatyti procedūras, pagal kurias, atsižvelgiant į poreikį laikytis nekaltumo prezumpcijos principo ir gerbti teisę į veiksmingą teisinę gynybą, valdžios pareigūnas, kaltinamas padaręs nusikalstamą veiką, nurodytą šioje direktyvoje, būtų laikinai nušalinamas nuo pareigų ar laikinai perkeliamas pareigose;

(20) juridiniai asmenys neturėtų turėti galimybės išvengti atsakomybės už tai, kad naudojosi tarpininkais, įskaitant susijusius juridinius asmenis, tam, kad šie siūlytų, žadėtų arba duotų kyšį valdžios pareigūnui to juridinio asmens vardu. Be to, baudos juridiniams asmenims turėtų būti apskaičiuojamos atsižvelgiant į visų su nusikaltusiu asmeniu susijusių juridinių asmenų, įskaitant patronuojančiąsias įmones, patronuojamąsias įmones, susietus patikos fondus ar panašius arba palyginamus juridinius subjektus, pasaulinę apyvartą;

(21) valstybės narės pagal taikytinas savo teisės sistemose nustatytas normas turėtų atsakomybę sunkinančia aplinkybe laikyti tai, kad nusikaltimas įvykdytas nusikalstamos organizacijos, kaip apibrėžta Tarybos pamatiniame sprendime

[45] 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/42/ES dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų įšaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje (OL L 127/39, 2014 4 29, p. 39).

2008/841/TVR[46], arba tai, kad nusikaltimo vykdytojas piktnaudžiavo savo padėtimi siekdamas atverti kelią korupcijai. Naudojantis teismo diskrecija, tokių atsakomybę sunkinančių aplinkybių buvimas turėtų atverti galimybę teismui atsižvelgti į visuomenei plačiau padarytą žalą, pavyzdžiui, tais atvejais, kai korupcija užsiėmė organizuotos grupės, politinės partijos ar viešąsias pareigas ėję asmenys. Valstybėms narėms neturėtų būti privaloma daryti prielaidą, kad yra kurios nors iš šioje direktyvoje numatytų atsakomybę sunkinančių aplinkybių, jeigu už tokias aplinkybes baudžiama kaip už atskiras nusikalstamas veikas, už kurias taikomos griežtesnės sankcijos;

(22) valstybių narių ir Sąjungos demokratinėms institucijoms ir politiniam gyvenimui ypač kenkia korupcija trečiosios valstybės naudai. Todėl valstybės narės turėtų laikyti, kad tokiais atvejais yra atsakomybę sunkinanti aplinkybė. Ši sunkinanti aplinkybė turėtų apimti tokius korupcinius nusikaltimus kaip kyšininkavimas ar prekyba poveikiu, kurie įvykdomi siekiant suteikti naudos trečiajai valstybei, pavyzdžiui, pakeisti viešąjį sprendimų priėmimo procesą taip, kad būtų priimtas tai trečiajai valstybei palankus sprendimas;

(23) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad nacionalinės teisės aktais būtų nustatytos atsakomybę lengvinančios aplinkybės, susijusios su šioje direktyvoje nurodytais nusikaltimais. Naudojantis teismo diskrecija, šios aplinkybės turėtų apimti atvejus, kai nusikalstamą veiką padarę asmenys suteikia informacijos ar kitaip bendradarbiauja su institucijomis. Juridinių asmenų atveju, panašiai, atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis turėtų būti galima laikyti tai, kad jie įgyvendina veiksmingas vidaus kontrolės, etikos normų ir taisyklių laikymosi programas. Taip pat reikėtų apsvarstyti galimybę taikyti mažesnes sankcijas, kai išaiškinus nusikalstamą veiką juridinis asmuo greitai atskleidžia informaciją ir imasi taisomųjų priemonių. Bet kuriuo atveju teisėjui arba teismui turėtų būti palikta diskrecija spręsti dėl realaus sankcijos dydžio atsižvelgiant į visas konkrečios bylos aplinkybes;

(24) parlamentų nariai ir kiti valdžios pareigūnai gali turėti imunitetą ar teisinę apsaugą nuo tyrimo vykdymo ar baudžiamojo persekiojimo – tai padeda užtikrinti didesnį jų nepriklausomumą, apsaugant juos nuo nepagrįstų skundų, visų pirma dėl jų išreikštų nuomonių ar dėl jų balsavimo atliekant savo pareigas. Vis dėlto toks imunitetas gali kliudyti veiksmingai atlikti korupcinių nusikaltimų tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą, be kita ko, todėl, kad kliudo išaiškinti ir tirti ar patraukti baudžiamojon atsakomybėn kitus asmenis, neturinčius imuniteto, kurie gali būti dalyvavę atitinkamame nusikaltime. Be to, imuniteto taikymas nesant tinkamų procedūrų, kuriomis imunitetas būtų panaikinamas tais atvejais, kai yra pagrindo įtarti dalyvavimą nusikalstamose veikose, mažina viešųjų institucijų patikimumą. Todėl turėtų būti pasiekta tinkama pusiausvyra tarp, viena vertus, bet kokių imunitetų ar su jurisdikcija susijusių privilegijų, suteikiamų valdžios pareigūnams jų veiksmų, vykdomų einant pareigas, atžvilgiu, ir, kita vertus, galimybės veiksmingai tirti korupcinius nusikaltimus, vykdyti baudžiamąjį persekiojimą ir priimti sprendimus bylose dėl jų;

(25) siekiant didinti pasitikėjimą prokuratūra ir gerinti suvokiamą su korupcija susijusią padėtį valstybėse narėse, pagal nacionalinę teisę turima diskrecija, esant galimybei, nevykdyti asmenų baudžiamojo persekiojimo už šioje direktyvoje nurodytas nusikalstamas veikas turėtų būti naudojamasi laikantis aiškių taisyklių, kriterijų ir

[46] 2008 m. spalio 24 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2008/841/TVR dėl kovos su organizuotu nusikalstamumu (OL L 300, 2008 11 11, p. 42).

garantijų, atliekant tinkamas vidaus konsultacijas ir siekiant atgrasyti nuo korupcinių nusikaltimų bei užtikrinti teismo proceso veiksmingumą;

(26) atsižvelgiant į nusikaltėlių bei nusikalstamos veiklos pajamų judumą ir į tai, kad kovojant su korupcija reikia atlikti sudėtingus tarpvalstybinius tyrimus, visos valstybės narės turėtų nustatyti savo jurisdikciją, kad kompetentingos institucijos galėtų pakankamai įvairiais atvejais – įskaitant atvejus, kai visa nusikalstama veika ar jos dalis įvykdyta tos valstybės narės teritorijoje – ištirti šį nusikaltimą ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Atlikdamos šią prievolę valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jų jurisdikcija būtų nustatyta ir tais atvejais, kai nusikalstama veika įvykdoma per jų teritorijoje naudojamą informacinę sistemą, nepriklausomai nuo to, ar atitinkama technologija yra įdiegta jų teritorijoje;

(27) siekiant užtikrinti, kad kompetentingoms institucijoms pakaktų laiko atlikti sudėtingus tyrimus ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, šia direktyva, nedarant poveikio toms valstybėms narėms, kurios nenustato tyrimo, baudžiamojo persekiojimo ir vykdymo senaties terminų, nustatomas minimalus senaties terminas, kad būtų galima išaiškinti ir tirti korupcinius nusikaltimus ir būtų galima vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už juos ir priimti sprendimus teisme pakankamai ilgą laiką po tokių nusikaltimų įvykdymo;

(28) korupciniai nusikaltimai yra sunkiai nustatomų ir tiriamų nusikaltimų kategorija, nes jie įvykdomi daugiausia esant nusikalstamam susivienijimui tarp vienos ar daugiau savo noru dalyvaujančių nusikaltimo šalių ir nėra tiesioginės ir akivaizdžios aukos, kuri galėtų pasiskųsti. Taigi, nemaža dalis korupcinių nusikaltimų lieka neišaiškinti ir nusikaltimo dalyviai gali pasipelnyti iš savo korupcijos pajamų. Kuo ilgiau trunka išaiškinti korupcinį nusikaltimą, tuo sunkiau gauti įrodymų. Todėl reikėtų užtikrinti, kad teisėsaugos institucijos ir prokurorai turėtų pakankamai tyrimo priemonių, taigi gebėtų surinkti reikiamus korupcinių nusikaltimų, dažnai paveikiančių ne vieną, o kelias valstybes nares, įrodymus. Be to, valstybės narės turėtų, glaudžiai koordinuodamos darbą su Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra (CEPOL), teikti pakankamą mokymą, be kita ko, naudotis tyrimo priemonėmis sėkmingo procesų vykdymo tikslu, taip pat nustatyti ir apskaičiuoti pajamas iš korupcijos siekiant jas įšaldyti ir konfiskuoti. Informacijos ir įrodymų rinkimas taip pat palengvinamas šia direktyva nustatant institucijoms padedančių nusikalstamą veiką padariusių asmenų atsakomybę lengvinančias aplinkybes;

(29) asmenys, kurie kompetentingoms institucijoms praneša savo darbinės veiklos metu įgytą informaciją apie ankstesnės, esamos ar planuojamos korupcijos atvejus, rizikuoja, kad toje aplinkoje gali būti prieš juos imtasi atsakomųjų veiksmų. Tokie pranešėjų, informuojančių apie pažeidimus, pranešimai gali sustiprinti antikorupcinių priemonių vykdymą, nes padeda kompetentingoms institucijoms veiksmingai užkirsti kelią korupcijai, ją išaiškinti ir imtis baudžiamojo persekiojimo. Atsižvelgiant į visuomenės interesą, kad viešosios ir privačios įstaigos būtų apsaugotos nuo tokių veikų ir būtų sustiprintas skaidrumas, geras valdymas ir atskaitomybė, būtina užtikrinti, kad būtų sukurtos veiksmingos priemonės, kuriomis naudodamiesi pranešėjai galėtų konfidencialiais kanalais perspėti kompetentingas institucijas ir būtų apsaugoti nuo atsakomųjų veiksmų. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1937[47] taikoma pranešimams apie pažeidimus, kenkiančius Sąjungos finansiniams interesams, kaip nurodyta Sutarties 325 straipsnyje ir kaip išsamiau nustatyta atitinkamomis Sąjungos priemonėmis, taigi taikoma pranešimams apie visas

[47] 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos (OL L 305, 2019 11 26).

nusikalstamas veikas, patenkančias į Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2017/1371[48] taikymo sritį. Dėl pranešimų apie šioje direktyvoje nurodytas nusikalstamas veikas pažymėtina, kad Direktyva (ES) 2019/1937 turėtų būti joje nustatytomis sąlygomis taikoma pranešimams apie tokius nusikaltimus ir asmenų, pranešančių apie juos, apsaugai. Be prievolių pagal Direktyvą (ES) 2019/1937 laikymosi, kompetentingos nacionalinės institucijos turėtų užtikrinti, kad asmenims, suteikiantiems įrodymų ar kitaip bendradarbiaujantiems atliekant nusikalstamų veikų tyrimus, būtų suteikta reikiama apsauga, parama ir pagalba baudžiamojo proceso metu;

(30) nepriklausomos pilietinės visuomenės organizacijos yra itin svarbios mūsų demokratijos veikimui ir atlieka svarbų vaidmenį propaguojant bendrąsias pamatines ES vertybes. Jos veikia iš esmės kaip sergėtojos, atkreipiančios dėmesį į grėsmes teisinei valstybei, padedančios užtikrinti valdžioje esančių asmenų atskaitomybę ir garantuoti pagarbą pagrindinėms teisėms. Valstybės narės turėtų skatinti pilietinės visuomenės dalyvavimą antikorupcinėje veikloje;

(31) žiniasklaidos pliuralizmas ir žiniasklaidos laisvė yra esminės teisinei valstybei, demokratinei atskaitomybei, lygybei ir kovai su korupcija reikalingos sąlygos. Nepriklausoma ir pliuralistinė žiniasklaida, visų pirma tiriamoji žurnalistika, atlieka svarbų vaidmenį prižiūrint viešąjį sektorių, nustatant galimus korupcijos ir nesąžiningumo atvejus, didinant informuotumą ir skatinant sąžiningumą. Valstybės narės privalo garantuoti žurnalistams palankią aplinką, užtikrinti jų saugumą, aktyviai skatinti žiniasklaidos laisvę ir žiniasklaidos pliuralizmą. Komisijos rekomendacijoje dėl žurnalistų apsaugos, saugumo ir įgalėjimo[49], taip pat pasiūlyme dėl direktyvos[50] ir Komisijos rekomendacijoje[51] dėl asmenų, užsiimančių visuomenine veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo) numatytos svarbios apsaugos priemonės ir standartai, skirti užtikrinti, kad žurnalistai, žmogaus teisių gynėjai ir kiti asmenys galėtų nekliudomi atlikti savo vaidmenį;

(32) valstybės narės turėtų rinkti ir skelbti duomenis apie šios direktyvos taikymą, kuriuos Komisija galėtų analizuoti ir naudoti šios direktyvos stebėsenos, įgyvendinimo ir vertinimo tikslais, taip pat taikydama bet kokias teisinės valstybės priemones, tokias kaip metinė teisinės valstybės principo taikymo ataskaita;

(33) siekiant veiksmingai kovoti su korupcija itin svarbu, kad būtų efektyviai keičiamasi informacija tarp kompetentingų institucijų, kurios yra atsakingos už korupcinių nusikaltimų prevenciją, išaiškinimą, tyrimą ar baudžiamąjį persekiojimą. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų veiksmingai ir laiku keičiamasi informacija, laikantis nacionalinės ir Sąjungos teisės. Ši direktyva, kuria siekiama nustatyti bendras korupcinių nusikaltimų apibrėžtis, turėtų veikti kaip pagrindas keistis informacija ir bendradarbiauti tarp kompetentingų nacionalinių institucijų pagal Europos Parlamento

[48] 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL 198 L, 2017 7 28, p. 29).

[49] 2021 m. rugsėjo 16 d. Komisijos rekomendacija dėl žurnalistų ir kitų žiniasklaidos specialistų apsaugos, saugumo ir įgalėjimo užtikrinimo Europos Sąjungoje, C(2021) 6650.

[50] Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl asmenų, užsiimančių visuomenine veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo), COM(2022) 177 *final*.

[51] Komisijos rekomendacija dėl žurnalistų ir žmogaus teisių gynėjų, užsiimančių visuomenine veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo), C(2022) 2428 *final*.

ir Tarybos direktyvas (ES) XX/2023[52], (ES) 2019/1153[53], (ES) 2016/681[54], Europos Parlamento ir Tarybos reglamentus (ES) 2018/1240[55], (ES) 2018/1862[56] ir (ES) 603/2013[57] ir Tarybos sprendimą 2008/633/TVR[58];

(34) korupcija yra horizontalioji problema; įvairiuose sektoriuose skiriasi su korupcija susijęs pažeidžiamumas ir tinkamiausi būdai su ja kovoti. Todėl valstybės narės turėtų reguliariai atlikti vertinimą siekdamos nustatyti didžiausios korupcijos rizikos sektorius ir parengti rizikos valdymo planus, kad pagrindinė rizika nustatytuose sektoriuose būtų mažinama, be kita ko, bent kartą per metus organizuojant informuotumo didinimo veiksmus, kaip tinka atsižvelgiant į nustatytų sektorių specifiką. Valstybės narės, turinčios plataus masto nacionalines kovos su korupcija strategijas, taip pat gali rinktis į jas įtraukti savo rizikos vertinimus ir rizikos valdymo planus, su sąlyga, kad rizika būtų vertinama ir priemonės būtų peržiūrimos reguliariai. Pavyzdžiui, leidimo investuotojams gyventi šalyje programos (auksinės vizos programos) priskiriamos prie didelės korupcijos rizikos sektorių[59], todėl turėtų būti įtraukiamos į didžiausios korupcijos rizikos sektorių vertinimus ir į valstybių narių organizuojamą mokymą, numatytą šioje direktyvoje;

---

[52] Žr. Pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl valstybių narių teisėsaugos institucijų keitimosi informacija, kuria panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2006/960/TVR, COM(2021) 782 *final*.

[53] 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1153, kuria nustatomos taisyklės dėl paprastesnio finansinės ir kitos informacijos naudojimo tam tikrų nusikalstamų veikų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo už jas tikslais ir kuria panaikinamas Tarybos sprendimas 2000/642/TVR, OL L 186, 2019 7 11, p. 122.

[54] 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/681 dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais (OL L 119, 2016 5 4, p. 132), II priedas, 6 punktas.

[55] 2018 m. rugsėjo 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1240, kuriuo sukuriama Europos kelionių informacijos ir leidimų sistema (ETIAS) ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1077/2011, (ES) Nr. 515/2014, (ES) 2016/399, (ES) 2016/1624 ir (ES) 2017/2226 (OL L 236, 2018 9 19, p. 1), priedo 7 punktas.

[56] 2018 m. lapkričio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1862 dėl Šengeno informacinės sistemos (SIS) sukūrimo, eksploatavimo ir naudojimo policijos bendradarbiavimui ir teisminiam bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose, kuriuo iš dalies keičiamas ir panaikinamas Tarybos sprendimas 2007/533/TVR ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1986/2006 ir Komisijos sprendimas 2010/261/ES (OL L 312, 2018 12 7, p. 56). Tarybos sprendime dėl SIS II korupcija nurodyta netiesiogiai, apribojant taikymo sritį nuoroda į Europos arešto orderį, pvz., 8 straipsnyje.

[57] 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 603/2013 dėl Eurodac sistemos pirštų atspaudams lyginti sukūrimo siekiant veiksmingai taikyti Reglamentą (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai, ir dėl valstybių narių teisėsaugos institucijų bei Europolo teisėsaugos tikslais teikiamų prašymų palyginti duomenis su Eurodac sistemos duomenimis ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1077/2011, kuriuo įsteigiama Europos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūra (OL L 180, 2013 6 29, p. 1).

[58] 2008 m. birželio 23 d. Tarybos sprendimas 2008/633/TVR dėl valstybių narių paskirtų institucijų ir Europolo prieigos prie Vizų informacinės sistemos (VIS) teroristinių ir kitų sunkių nusikaltimų prevencijos, atskleidimo ir tyrimo tikslais (OL L 218, 2008 8 13, p. 129). Tarybos sprendime dėl VIS taikymo teisėsaugoje korupcija nurodyta netiesiogiai, apribojant taikymo sritį nuoroda į Europos arešto orderį 6 konstatuojamojoje dalyje.

[59] Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Investuotojų pilietybės ir leidimo gyventi schemos Europos Sąjungoje“, 2019 m. sausio 23 d., COM(2019) 12 *final*.

(35) siekiant užtikrinti lygiavertę Sąjungos ir nacionalinių finansinių interesų apsaugą, Direktyvos (ES) 2017/1371[60] nuostatos turėtų būti suderintos su šios direktyvos nuostatomis. Šiuo tikslu nuostatos, taikytinos dėl sankcijų, atsakomybę sunkinančių bei lengvinančių aplinkybių ir senaties terminų nusikalstamoms veikoms, kenkiančioms Sąjungos finansiniams interesams, turėtų būti lygiavertės šios direktyvos nuostatoms;

(36) įgyvendinant šią direktyvą turėtų būti užtikrinama Sąjungos finansinių interesų apsauga, lygiavertė nacionalinių finansinių interesų apsaugai;

(37) kadangi šios direktyvos tikslo, t. y. visose valstybėse narėse taikyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas baudžiamąsias sankcijas už korupciją, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi dėl šios direktyvos masto ir poveikio to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygiu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;

(38) užtikrinant baudžiamojoje teisėje nustatytų sankcijų taikymo atgrasomąjį poveikį reikia ypač atsižvelgti į pagrindines teises. Šioje direktyvoje paisoma pagrindinių teisių ir principų, pripažintų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, visų pirma teisės į laisvę ir saugumą, asmens duomenų apsaugos, laisvės pasirinkti profesiją ir teisės dirbti, laisvės užsiimti verslu, teisės į nuosavybę, teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, nekaltumo prezumpcijos ir teisės į gynybą, teisėtumo ir nusikalstamos veikos ir bausmės proporcingumo principų, taip pat *ne bis in idem* principo;

(39) [pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo (Nr. 21) dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnį Airija pranešė apie savo pageidavimą dalyvauti priimant ir taikant šią direktyvą;

IR (ARBA)

(40) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo (Nr. 21) dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 1 ir 2 straipsnius ir nedarant poveikio to protokolo 4 straipsniui, Airija nedalyvauja taikant šią direktyvą ir ji nėra jai privaloma ar taikoma;]

(41) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šią direktyvą ir ji nėra jai privaloma ar taikoma. Tarybos pamatinis sprendimas 2003/568/TVR tebėra privalomas ir taikomas Danijai,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

[60] 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis, OL 198 L, 2017 7 28, p. 29.

Šia direktyva nustatomos būtinosios nusikalstamų veikų ir sankcijų korupcijos srityje apibrėžimo taisyklės, taip pat priemonės, kuriomis siekiama geriau vykdyti korupcijos prevenciją ir su ja kovoti.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

1. korupcijos prevencija – korupcijos priežasčių ir jai palankių sąlygų aptikimas ir pašalinimas, sukuriant ir įdiegiant tinkamų priemonių sistemą, taip pat atgrasymas nuo korupcinių veiksmų;

2. turtas – bet koks fizinis arba ne fizinis, kilnojamasis arba nekilnojamasis, materialus arba nematerialus turtas ar lėšos, taip pat bet kokios formos (įskaitant elektroninę ar skaitmeninę) teisiniai dokumentai ar priemonės, kuriais įrodoma nuosavybės teisė į šį turtą arba su juo susijusios teisės;

3. valdžios pareigūnas:

   (a) Sąjungos pareigūnas arba valstybės – Sąjungos valstybės narės ar trečiosios valstybės – pareigūnas,

   (b) bet kuris kitas asmuo, paskirtas atlikti ir atliekantis viešosios tarnybos funkcijas valstybėse narėse ar trečiosiose valstybėse, dirbdamas tarptautinei organizacijai ar tarptautiniam teismui;

4. Sąjungos pareigūnas – asmuo, kuris yra:

   (a) Sąjungos institucijos, įstaigos, organo ar agentūros narys (prie Sąjungos pareigūnų priskiriami tokių įstaigų darbuotojai),

   (b) pareigūnas ar kitas tarnautojas, Sąjungos pasamdytas pagal sutartį, kaip apibrėžta Tarybos reglamentu (EEB, Euratomas, EAPB) Nr. 259/68 nustatytuose Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatuose ir kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygose (Tarnybos nuostatai),

   (c) valstybės narės ar bet kurios viešojo ar privačiojo sektoriaus įstaigos į Sąjungą komandiruotas asmuo, atliekantis funkcijas, analogiškas Sąjungos pareigūnų ar kitų tarnautojų funkcijoms;

5. valstybės pareigūnas – į vykdomąsias, administracines ar teismines pareigas nacionaliniu, regiono ar vietos lygmeniu paskirtas ar išrinktas ir tas pareigas laikinai ar nuolat, atlygintinai ar neatlygintinai einantis bet kokio rango asmuo. Šioje direktyvoje valstybės pareigūnu laikomas ir nacionalinio, regioninio ar vietos lygmens teisėkūros pareigas einantis asmuo;

6. pareigų pažeidimas – tai, mažų mažiausiai, bet koks nelojalus elgesys, kuriuo pažeidžiamos įstatymų nustatytos pareigos arba, atitinkamais atvejais, profesinės veiklos taisyklės ar nurodymai, taikomi asmens, atliekančio bet kokio pobūdžio vadovaujamąsias pareigas ar darbą privačiojo sektoriaus subjekte, darbe;

7. juridinis asmuo – subjektas, turintis teisinį subjektiškumą pagal taikytiną nacionalinę teisę, išskyrus valstybes ar valstybės valdžios funkcijas vykdančias viešąsias įstaigas bei viešąsias tarptautines organizacijas;

8. aukšti pareigūnai – valstybių vadovai, centrinių ir regioninių vyriausybių vadovai, centrinių ir regioninių vyriausybių nariai ir kiti į politines pareigas paskirti asmenys, užimantys aukštas pareigas valstybės tarnyboje, kaip antai ministrų pavaduotojai, valstybės sekretoriai, ministro kabineto vadovai ir nariai, parlamentų rūmų aukščiausi politiniai pareigūnai ir nariai, vyriausiųjų teismų, kaip antai konstitucinių ir aukščiausiųjų teismų, nariai, taip pat aukščiausiųjų audito institucijų nariai.

3 straipsnis
Korupcijos prevencija

1. Siekdamos didinti visuomenės informuotumą apie korupcijos žalą ir mažinti bendrą korupcinių nusikaltimų paplitimą bei korupcijos riziką valstybės narės imasi tinkamų veiksmų, tokių kaip informavimo ir sąmoningumo ugdymo kampanijos, tyrimų ir švietimo programos.

2. Valstybės narės imasi priemonių aukščiausiam viešojo administravimo ir viešojo sprendimų priėmimo proceso skaidrumo ir atskaitomybės lygiui užtikrinti korupcijos prevencijos tikslu.

3. Valstybės narės imasi priemonių užtikrinti, kad būtų taikomos svarbiausios prevencinės priemonės, kaip antai galimybių susipažinti su visuomenei aktualia informacija atvėrimas, veiksmingos interesų konfliktų deklaravimo ir valdymo viešajame sektoriuje taisyklės, veiksmingos taisyklės, pagal kurias deklaruojamas ir tikrinamas valdžios pareigūnų turtas, ir veiksmingos santykius tarp privačiojo ir viešojo sektorių reglamentuojančios taisyklės.

4. Valstybės narės imasi visapusiškų ir šiuolaikiškų priemonių, skirtų korupcijos viešajame ir privačiajame sektoriuose prevencijai ir pritaikomų atsižvelgiant į konkrečią riziką tam tikroje veiklos srityje. Tokios priemonės apima mažų mažiausiai veiksmus, kuriais didinamas sąžiningumas ir nepaliekama galimybių užsiimti korupcija:

   (a) aukštiems pareigūnams;

   (b) teisėsaugos ir teisminių institucijų nariams, be kita ko, imantis su jų skyrimu į pareigas ir elgesiu susijusių priemonių, užtikrinant tinkamą atlygį ir teisingo darbo užmokesčio skales.

5. Valstybės narės reguliariai atlieka vertinimą siekdamos nustatyti didžiausios korupcijos rizikos sektorius.

   Atlikusios tą vertinimą valstybės narės:

   (a) bent kartą per metus, atsižvelgdamos į atitinkamų nustatytų sektorių specifiką, organizuoja veiksmus sąmoningumui ugdyti, be kita ko, etikos klausimais, ir

   (b) parengia pagrindinės rizikos atitinkamuose nustatytuose sektoriuose mažinimo planus.

6. Valstybės narės, kai tikslinga, imasi priemonių pilietinės visuomenės, nevyriausybinių organizacijų ir bendruomeninių organizacijų dalyvavimui antikorupcinėje veikloje skatinti.

4 straipsnis

Specializuoti organai

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad veiktų vienas ar keli korupcijos prevencijai skirti specializuoti organai ar organizacijų padaliniai.

2. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad veiktų vienas ar keli organai ar organizacijų padaliniai, kurių specializacija – slopinti korupciją.

3. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad 1 ir 2 dalyse nurodyti organai ar organizacijų padaliniai:

   (a) būtų funkciškai nepriklausomi nuo valdžios, turėtų pakankamai kvalifikuotų darbuotojų ir finansinių, techninių bei technologinių išteklių, taip pat turėtų įgaliojimus ir priemones, reikalingus užtikrinti, kad jų užduočių atlikimas būtų tinkamai valdomas;

   (b) būtų žinomi visuomenei;

   (c) aktualią informaciją apie savo veiklos vykdymą padarytų prieinamą visuomenei, deramai laikydamiesi asmens duomenų apsaugos ir tyrimų konfidencialumo reikalavimų;

   (d) veiktų ir sprendimus priimtų pagal skaidrias įstatymų nustatytas procedūras taip, kad būtų užtikrintas sąžiningumas ir atskaitomybė.

5 straipsnis

Ištekliai

Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad nacionalinės institucijos, kompetentingos išaiškinti ar tirti šioje direktyvoje nurodytas nusikalstamas veikas ar vykdyti baudžiamąjį persekiojimą arba priimti sprendimus bylose dėl jų, būtų nuolat aprūpinamos pakankamu skaičiumi kvalifikuotų darbuotojų ir finansiniais, techniniais bei technologiniais ištekliais, reikalingais su šios direktyvos įgyvendinimu susijusioms jų funkcijoms veiksmingai atlikti.

6 straipsnis
Mokymas

1. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad pakaktų išteklių joje paskirtiems valstybės pareigūnams mokyti ir jie būtų mokomi aptikti įvairių formų korupciją ir korupcijos riziką, galinčią pasireikšti vykdant jų pareigas, ir laiku bei tinkamai reaguoti į bet kokius įtartinus veiksmus.

2. Kiekviena valstybė narė imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad pakaktų išteklių jos teisėsaugos bei teisminių institucijų nariams ir institucijų, kurioms pavesta dėl veikų, patenkančių į šios direktyvos taikymo sritį, vykdyti nusikalstamų veikų tyrimus ir baudžiamuosius procesus, darbuotojams mokyti ir jie būtų reguliariai mokomi pagal specialias kovos su korupcija mokymo programas.

7 straipsnis

Kyšininkavimas viešajame sektoriuje

Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad kaip už nusikalstamą veiką būtų baudžiama už tyčinius veiksmus, kai:

a) valdžios pareigūnui tiesiogiai ar per tarpininką žadamas, siūlomas arba suteikiamas koks nors atlygis, kurio gavėjas yra tas pareigūnas ar trečiasis asmuo, už tam tikrus to valdžios pareigūno veiksmus arba neveikimą vykdant jo pareigas ar oficialias to pareigūno funkcijas (aktyvusis kyšininkavimas);

b) valdžios pareigūnas tiesiogiai ar per tarpininką prašo suteikti arba gauna kokį nors atlygį, kurios gavėjas yra jis pats ar trečiasis asmuo, arba tokio atlygio pažadą už tam tikrus to valdžios pareigūno veiksmus arba neveikimą vykdant jo pareigas ar oficialias to pareigūno funkcijas (pasyvusis kyšininkavimas).

8 straipsnis

Kyšininkavimas privačiajame sektoriuje

Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad kaip už nusikalstamą veiką būtų baudžiama už tyčinius veiksmus ekonominės, finansinės, verslo ar komercinės veiklos metu, kai:

a) asmeniui, atliekančiam bet kokio pobūdžio vadovaujamąsias pareigas ar darbą privačiojo sektoriaus subjekte, tiesiogiai ar per tarpininką žadamas, siūlomas arba suteikiamas koks nors nepagrįstas atlygis, kurio gavėjas yra šis asmuo ar trečiasis asmuo, už tam tikrus šio asmens veiksmus arba neveikimą pažeidžiant jo pareigas (aktyvusis kyšininkavimas);

b) asmuo, atliekantis bet kokio pobūdžio vadovaujamąsias pareigas ar darbą privačiojo sektoriaus subjekte, tiesiogiai ar per tarpininką prašo suteikti arba gauna kokį nors nepagrįstą atlygį, kurio gavėjas yra jis pats ar trečiasis asmuo, arba tokio atlygio pažadą už tam tikrus šio asmens veiksmus arba neveikimą pažeidžiant jo pareigas (pasyvusis kyšininkavimas).

9 straipsnis

Turto pasisavinimas

Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad kaip už nusikalstamą veiką būtų baudžiama už tyčinius veiksmus, kai:

a) valdžios pareigūnas kitaip nei pagal numatytąją paskirtį skiria, išdalija, pasisavina arba naudoja bet kokį turtą, kurį valdyti tiesiogiai ar netiesiogiai patikėta jam;

b) asmuo, atliekantis bet kokio pobūdžio vadovaujamąsias pareigas ar darbą privačiojo sektoriaus subjekte, ekonominės, finansinės, verslo ar komercinės veiklos metu kitaip nei pagal numatytąją paskirtį skiria, išdalija, pasisavina arba naudoja bet kokį turtą, kurį valdyti tiesiogiai ar netiesiogiai patikėta jam.

10 straipsnis

Prekyba poveikiu

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad kaip už nusikalstamą veiką būtų baudžiama už tyčinius veiksmus, kai:

   (a) tiesiogiai ar per tarpininką žadamas, siūlomas arba suteikiamas koks nors nepagrįstas atlygis asmeniui ar tretiesiems asmenims už tai, kad šis asmuo pasinaudotų savo realia ar numanoma įtaka siekiant gauti nepagrįstos naudos iš valdžios pareigūno;

   (b) tiesiogiai ar per tarpininką prašoma suteikti ar pažadėti suteikti kokį nors nepagrįstą atlygį asmeniui ar tretiesiems asmenims arba gaunamas toks atlygis ar atlygio pažadas už tai, kad šis asmuo pasinaudotų savo realia ar numanoma įtaka siekiant gauti nepagrįstos naudos iš valdžios pareigūno.

2. Už 1 dalyje nurodytus veiksmus baudžiama kaip už nusikalstamą veiką nepriklausomai nuo to, ar yra pasinaudota turima įtaka ir ar numanoma įtaka davė norimų rezultatų.

11 straipsnis

Piktnaudžiavimas tarnyba

Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad kaip už nusikalstamą veiką būtų baudžiama už tyčinius veiksmus, kai:

1. vykdydamas savo funkcijas valdžios pareigūnas pažeidžia įstatymus savo veiksmais ar neveikimu siekdamas nepagrįstos naudos sau ar trečiajam asmeniui;

2. asmuo, atliekantis bet kokio pobūdžio vadovaujamąsias pareigas ar darbą privačiojo sektoriaus subjekte, ekonominės, finansinės, verslo ar komercinės veiklos metu pažeidžia savo pareigas veiksmais ar neveikimu siekdamas nepagrįstos naudos sau ar trečiajam asmeniui.

12 straipsnis

Trukdymas vykdyti teisingumą

Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad kaip už nusikalstamą veiką būtų baudžiama už tyčinius veiksmus, kai:

1. tiesiogiai ar per tarpininką panaudojama fizinė jėga, grasinimai ar bauginimas arba pažadamas, siūlomas ar suteikiamas tam tikras atlygis siekiant, kad būtų duoti melagingi liudytojų parodymai, arba siekiant sukliudyti duoti liudytojų parodymus ar pateikti įrodymus per procesą dėl bet kurių iš 7–11, 13 ir 14 straipsniuose nurodytų nusikaltimų;

2. tiesiogiai ar per tarpininką panaudojama fizinė jėga, grasinimai ar bauginimas siekiant sukliudyti teismines pareigas einančiam arba teisėsaugoje dirbančiam asmeniui atlikti oficialias pareigas bet kurių iš 7–11, 13 ir 14 straipsniuose nurodytų nusikaltimų atžvilgiu.

13 straipsnis

Neteisėtas praturtėjimas iš korupcinių nusikaltimų

Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad kai valdžios pareigūnas sąmoningai įsigyja ar naudoja turtą arba disponuoja turtu žinodamas, kad tas turtas įgytas įvykdžius kurią nors iš 7–12 ir 14 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų, už tai būtų baudžiama kaip už nusikalstamą veiką, nepriklausomai nuo to, ar tas pareigūnas pats dalyvavo ją vykdant.

14 straipsnis
Kurstymas, bendrininkavimas ir pasikėsinimas

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad už kurstymą įvykdyti kurias nors iš 7–13 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų būtų baudžiama kaip už nusikalstamą veiką.

2. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad už bendrininkavimą vykdant kurias nors iš 7–13 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų būtų baudžiama kaip už nusikalstamą veiką.

3. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad už pasikėsinimą įvykdyti kurias nors iš 9 ir 11–13 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų būtų baudžiama kaip už nusikalstamą veiką.

15 straipsnis

Bausmės ir priemonės, taikomos fiziniams asmenims

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad už 7–14 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas būtų baudžiama taikant veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas baudžiamąsias sankcijas.

2. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad:

   a) už 7 ir 12 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas būtų baudžiama laisvės atėmimo bausme, kurios maksimali trukmė ne trumpesnė kaip šešeri metai;

   b) už 8–11 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas būtų baudžiama laisvės atėmimo bausme, kurios maksimali trukmė ne trumpesnė kaip penkeri metai, ir

   c) už 13 straipsnyje nurodytą nusikalstamą veiką būtų baudžiama laisvės atėmimo bausme, kurios maksimali trukmė ne trumpesnė kaip ketveri metai.

3. Valstybės narės gali numatyti tais atvejais, kai 9 straipsnyje nurodytos nusikalstamos veikos žala yra mažesnė nei 10 000 EUR arba neteisėtai gauta nauda yra mažesnė nei 10 000 EUR, taikyti ne baudžiamąsias sankcijas, o kitokias sankcijas.

4. Nedarant poveikio 1–3 dalims, valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad fiziniams asmenims, kurie yra nuteisti įvykdę vieną iš 7–14 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų, galėtų būti taikomos sankcijos ar priemonės, kurias skiria kompetentinga institucija ir kurios nebūtinai yra baudžiamojo pobūdžio, įskaitant:

   (a) baudas;

   (b) atleidimą ar laikiną nušalinimą nuo viešųjų pareigų arba perkėlimą pareigose;

(c) šių teisių atėmimą:

i) teisės eiti viešąsias pareigas;

ii) teisės atlikti viešosios tarnybos funkcijas;

iii) teisės eiti pareigas juridinio asmens, nuosavybės teise visiškai ar iš dalies priklausančio tai valstybei narei, organizacijoje;

iv) teisės vykdyti komercinę veiklą, su kuria susijęs padarytas nusikaltimas;

d) teisės kandidatuoti rinkimuose atėmimą, proporcingai padaryto nusikaltimo sunkumui;

e) leidimų vykdyti veiklą, su kuria susijęs padarytas nusikaltimas, atėmimą;

(f) draudimą gauti viešąsias lėšas, įskaitant draudimą dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, gauti dotacijas ir koncesijas.

16 straipsnis

Juridinių asmenų atsakomybė

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad juridiniai asmenys galėtų būti patraukti atsakomybėn už bet kurią iš 7–14 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų, kurias tų juridinių asmenų naudai įvykdė fizinis asmuo, veikęs individualiai ar kaip to juridinio asmens struktūros narys ir to juridinio asmens struktūroje užimantis vadovaujamas pareigas, remiantis tuo, kad jis yra:

(a) įgaliotas atstovauti tam juridiniam asmeniui;

(b) įgaliotas priimti sprendimus to juridinio asmens vardu arba

(c) įgaliotas vykdyti kontrolę to juridinio asmens organizacijoje.

2. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad juridiniai asmenys galėtų būti patraukti atsakomybėn, kai dėl priežiūros ar kontrolės, kurią turėjo vykdyti 1 dalyje nurodytas asmuo, stokos jam pavaldūs asmenys ar kiti asmenys galėjo įvykdyti bet kurią iš 7–14 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų to juridinio asmens naudai.

3. Juridinių asmenų atsakomybė pagal 1 ir 2 dalis nepaneigia galimybės iškelti baudžiamąsias bylas fiziniams asmenims, kurie įvykdė arba kurstė ar padėjo įvykdyti 7–14 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas.

17 straipsnis

Juridiniams asmenims taikomos sankcijos

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad juridinis asmuo, patrauktas atsakomybėn už nusikalstamas veikas pagal 16 straipsnį, būtų baudžiamas taikant veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas.

2. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad sankcijos ar priemonės, taikomos juridiniams asmenims, patraukiamiems atsakomybėn pagal 16 straipsnį, apimtų:

(a) baudas, skiriamas pagal baudžiamąją ar ne baudžiamąją teisę, kurių maksimalus dydis turėtų būti ne mažesnis nei 5 proc. to juridinio asmens, įskaitant susijusius subjektus, bendros pasaulinės apyvartos finansiniais metais, ėjusiais prieš tuos metus, kuriais priimtas sprendimas skirti baudą;

(b) to juridinio asmens teisės į valstybės teikiamas lengvatas ar pagalbą atėmimą;

(c) laikiną ar nuolatinį teisės dalyvauti viešuosiuose pirkimuose atėmimą;

(d) laikiną ar nuolatinį to juridinio asmens teisės verstis komercine veikla atėmimą;

(e) leidimų vykdyti veiklą, su kuria susijęs padarytas nusikaltimas, atėmimą;

(f) galimybę valdžios institucijoms panaikinti ar nutraukti su jomis sudarytas sutartis, su kuriomis susijęs padarytas nusikaltimas;

(g) teisminės priežiūros taikymą tam juridiniam asmeniui;

(h) teismo nutartį dėl to juridinio asmens likvidavimo ir

(i) laikiną ar galutinį įmonių, su kurių pagalba įvykdytas nusikaltimas, uždarymą.

18 straipsnis

Atsakomybę sunkinančios ir lengvinančios aplinkybės

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad 7–14 straipsniuose nurodytų nusikaltimų atvejais atsakomybę sunkinančiomis būtų laikomos šios aplinkybės:

(a) nusikalstamą veiką padaręs asmuo yra aukštas pareigūnas;

(b) nusikalstamą veiką padaręs asmuo yra anksčiau teistas už 7–14 straipsniuose nurodytus nusikaltimus;

(c) nusikalstamą veiką padaręs asmuo gavo didelės naudos iš to nusikaltimo arba juo buvo padaryta didelės žalos;

(d) nusikalstamą veiką padariusio asmens nusikaltimas buvo įvykdytas trečiosios valstybės naudai;

(e) nusikalstamą veiką padaręs asmuo yra asmuo, atliekantis tyrimo, baudžiamojo persekiojimo ar bylų sprendimo teisme funkcijas;

(f) nusikaltimas buvo padarytas nusikalstamos organizacijos, kaip apibrėžta Pamatiniame sprendime 2008/841/TVR, ir

(g) nusikalstamą veiką padaręs asmuo yra įpareigotasis subjektas, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/849[61] 2 straipsnyje, ar įpareigotojo subjekto darbuotojas arba yra įgaliotas individualiai ar kaip to įgaliotojo subjekto struktūros narys atstovauti tam subjektui ar įgaliotas priimti sprendimus to subjekto vardu arba vykdyti kontrolę tame įgaliotajame subjekte, ir yra padaręs atitinkamą nusikaltimą savo profesinės veiklos metu.

[61] 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB (OL L 141, 2015 6 5, p. 73–117).

2. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad 7–14 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų atvejais atsakomybę lengvinančiomis būtų laikomos šios aplinkybės:

(a) nusikalstamą veiką padaręs asmuo suteikia kompetentingoms institucijoms informaciją, kurios jos kitaip nebūtų galėjusios gauti, padėdamas joms

i) identifikuoti ar nuteisti kitus nusikalstamą veiką padariusius asmenis arba

ii) rasti įrodymų;

(b) nusikalstamą veiką padaręs asmuo yra juridinis asmuo, prieš tai, kai padarytas tas nusikaltimas, ar po jo įgyvendinęs veiksmingas vidaus kontrolės, etinio sąmoningumo ugdymo ir taisyklių laikymosi programas, skirtas korupcijos prevencijai, ir

(c) nusikalstamą veiką padaręs asmuo yra juridinis asmuo, po to, kai padarytas atitinkamas nusikaltimas, greitai ir savanoriškai apie jį pranešęs kompetentingoms institucijoms ir ėmęsis taisomųjų priemonių.

19 straipsnis

Privilegijos ar imunitetai, kuriais asmenys atleidžiami nuo korupcinių nusikaltimų tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo

Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad valstybės pareigūnams suteiktos privilegijos ar imunitetai, kuriais jie atleidžiami nuo šioje direktyvoje nurodytų nusikaltimų tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo, galėtų būti panaikinti pagal iš anksto įstatymų nustatytą objektyvų, nešališką, veiksmingą ir skaidrų procesą, remiantis aiškiais kriterijais, ir tas procesas būtų užbaigtas per pagrįstą terminą.

20 straipsnis

Jurisdikcija

1. Valstybė narė nustato savo jurisdikciją šioje direktyvoje nurodytų nusikaltimų atžvilgiu tais atvejais, kai:

(a) visas nusikaltimas ar jo dalis padaryta jos teritorijoje;

(b) nusikalstamą veiką padaręs asmuo yra tos valstybės narės pilietis arba turi įprastinę gyvenamąją vietą joje;

(c) nusikaltimas padarytas tos valstybės narės teritorijoje įsteigto juridinio asmens naudai.

2. Jei šioje direktyvoje nurodytas nusikaltimas patenka į daugiau kaip vienos valstybės narės jurisdikciją, tos valstybės narės bendradarbiauja siekdamos nustatyti, kuri iš jų vykdys baudžiamąjį procesą. Prireikus, laikantis Tarybos pamatinio sprendimo 2009/948/TVR[62] 12 straipsnio, byla perduodama Eurojustui.

3. 1 dalies b punkte nurodytais atvejais kiekviena valstybė narė užtikrina naudojimąsi savo jurisdikcija nekeldama sąlygos, pagal kurią baudžiamasis persekiojimas galėtų

[62] 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2009/948/TVR dėl jurisdikcijos įgyvendinimo kolizijų baudžiamuosiuose procesuose prevencijos ir sprendimo (OL L 328, 2009 12 15, p. 42).

būti pradėtas tik valstybei, kurioje įvykdyta nusikalstama veika, pareiškus kaltinimus arba aukai pateikus pareiškimą valstybėje, kurioje įvykdyta nusikalstama veika.

21 straipsnis
Korupciniams nusikaltimams taikomi senaties terminai

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad dėl 7–14 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų būtų nustatytas toks senaties terminas, kad pakaktų laiko veiksmingai ištirti tokius padarytus nusikaltimus, dėl jų vykdyti baudžiamąjį persekiojimą bei teismo procesą ir priimti nuosprendžius.

2. 1 dalyje nurodytas senaties terminas yra ne trumpesnis nei:

   (a) penkiolika metų nuo tada, kai padarytas nusikaltimas, 7 ir 12 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų atvejais;

   (b) dešimt metų nuo tada, kai padarytas nusikaltimas, 8–11 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų atvejais;

   (c) aštuoneri metai nuo tada, kai padarytas nusikaltimas, 13 ir 14 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų atvejais.

3. Nukrypstant nuo 2 dalies, valstybės narės gali nustatyti trumpesnį senaties terminą, jei tas terminas gali būti pertrauktas ar sustabdytas konkrečių numatytų veiksmų atvejais ir jeigu taikytinos taisyklės dėl proceso sustabdymo ir senaties terminų nemažina teismo proceso ir atgrasomojo bausmių taikymo veiksmingumo. Šis terminas yra ne trumpesnis nei:

   (a) dešimt metų 7 ir 12 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų atvejais;

   (b) aštuoneri metai 8–11 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų atvejais;

   (c) penkeri metai 13 ir 14 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų atvejais.

4. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad laisvės atėmimo bausmė po galutinio apkaltinamojo nuosprendžio galėtų būti vykdoma ne trumpiau kaip:

   (a) penkiolika metų nuo galutinio apkaltinamojo nuosprendžio dienos – už 7 ir 12 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas;

   (b) dešimt metų nuo galutinio apkaltinamojo nuosprendžio dienos – už 8–11 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas;

   (c) aštuonerius metus nuo galutinio apkaltinamojo nuosprendžio dienos – už 13 ir 14 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas.

5. Nukrypstant nuo 4 dalies, valstybės narės gali nustatyti trumpesnį senaties terminą, jei tas terminas gali būti pertrauktas ar sustabdytas konkrečių numatytų veiksmų atvejais ir jeigu taikytinos taisyklės dėl proceso sustabdymo ir senaties terminų nemažina teismo proceso ir atgrasomojo bausmių taikymo veiksmingumo. Šis terminas yra ne trumpesnis nei:

   (a) dešimt metų nuo galutinio apkaltinamojo nuosprendžio, priimto dėl 7 ir 12 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų, datos;

   (b) aštuoneri metai nuo galutinio apkaltinamojo nuosprendžio, priimto dėl 8–11 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų, datos;

   (c) penkeri metai nuo galutinio apkaltinamojo nuosprendžio, priimto dėl 13 ir 14 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų, datos.

22 straipsnis

Asmenų, pranešančių apie nusikaltimus arba padedančių atlikti tyrimą, apsauga

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad pranešimams apie 7–14 straipsniuose nurodytus nusikaltimus ir asmenų, pranešančių apie tokius nusikaltimus, apsaugai būtų taikoma Direktyva (ES) 2019/1937.

2. Be 1 dalyje nurodytų priemonių, valstybės narės užtikrina, kad asmenims, pranešantiems apie šioje direktyvoje nurodytus nusikaltimus ir pateikiantiems įrodymų ar kitaip bendradarbiaujantiems tiriant tokius nusikaltimus ar vykdant baudžiamąjį persekiojimą arba priimant sprendimus bylose dėl jų, būtų teikiama reikiama apsauga, parama ir pagalba baudžiamojo proceso metu.

23 straipsnis

Tyrimo priemonės

Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad už šioje direktyvoje nurodytų nusikalstamų veikų tyrimą ar baudžiamąjį persekiojimą atsakingi asmenys, padaliniai ar tarnybos galėtų naudotis veiksmingomis tyrimo priemonėmis, kaip antai tomis, kurios naudojamos kovai su organizuotu nusikalstamumu ar kitais sunkiais nusikaltimais.

24 straipsnis

Valstybių narių valdžios institucijų, Komisijos, Europolo, Eurojusto, Europos kovos su sukčiavimu tarnybos ir Europos prokuratūros bendradarbiavimas

Nedarant poveikio tarpvalstybinio bendradarbiavimo ir savitarpio teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose taisyklėms, valstybių narių institucijos, Europolas, Eurojustas, Europos prokuratūra, Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) ir Komisija pagal savo atitinkamą kompetenciją bendradarbiauja tarpusavyje, kovodami su šioje direktyvoje nurodytomis nusikalstamomis veikomis. Tuo tikslu, kai tinkama, Europolas, Eurojustas, Europos prokuratūra, Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) ir Komisija pagal atitinkamus savo įgaliojimus teikia techninę ir operatyvinę pagalbą, taip palengvindami kompetentingų institucijų vykdomų tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo koordinavimą.

25 straipsnis

Komisijos parama valstybėms narėms ir jų kompetentingoms institucijoms

1. Komisija, kai tinkama, remia valstybes nares ir kompetentingas institucijas joms atliekant savo pareigas pagal šią direktyvą.

2. Komisija parengia korupcijos rizikos įvairiuose sektoriuose Sąjungoje apžvalgą ir palengvina keitimąsi informacija tarp valstybių narių ir ekspertų visoje Sąjungoje.

3. Komisija per ES kovos su korupcija tinklą visų pirma:

   (a) palengvina bendradarbiavimą ir dalijimąsi geriausia patirtimi tarp valstybių narių praktinės veiklos vykdytojų, ekspertų, tyrėjų ir kitų suinteresuotųjų subjektų;

   (b) papildo veiklą, kaip antai tą, kuri nurodyta 3 straipsnyje ir 18 straipsnio 2 dalies b punkte, parengdama geriausios patirties pavyzdžių, rekomendacinės medžiagos ir metodikų.

4. Komisija informuoja valstybes nares apie Sąjungos lygmeniu valstybių narių kovai su korupcija prieinamus išteklius.

26 straipsnis
Duomenų rinkimas ir statistika

1. Valstybės narės renka statistinius duomenis apie šios direktyvos 7–14 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas.

2. 1 dalyje nurodyti statistiniai duomenys mažų mažiausiai apima:

   (a) atvejų, apie kuriuos pranešta, skaičių;

   (b) tirtų bylų skaičių;

   (c) atvejų, kai pareikšti kaltinimai, skaičių;

   (d) vidutinę baudžiamųjų bylų tyrimų trukmę;

   (e) vidutinę pirmosios instancijos, antrosios instancijos ir kasacinio teismo procesų trukmę;

   (f) apkaltinamųjų nuosprendžių skaičių;

   (g) nuteistų ir nubaustų fizinių asmenų skaičių, konkrečiai nurodant valdžios pareigūnų ir aukštų pareigūnų skaičių;

   (h) juridinių asmenų, kurie patraukti atsakomybėn ir kuriems taikytos sankcijos, skaičių;

   (i) atmestų su korupcija susijusių teismo bylų skaičių, skiriant bylos atmetimo iš esmės atvejus ir kitus atvejus ir įtraukiant neteisminius sprendimus;

   (j) už kiekvieną iš 7–14 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų skirtų sankcijų rūšis ir dydį;

   (k) atvejų, kai po apkaltinamųjų nuosprendžių suteikta malonė, skaičių, konkrečiai nurodant, kiek kartų malonė suteikta valdžios pareigūnams ir aukštiems pareigūnams.

3. Valstybės narės kiekvienais metais iki birželio 1 d. paskelbia 2 dalyje nurodytus praėjusių metų statistinius duomenis kompiuterio skaitoma ir disagreguota forma ir apie tai informuoja Komisiją.

27 straipsnis
Tarybos pamatinio sprendimo 2003/568/TVR ir Konvencijos dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių pareigūnais, pakeitimas

1. Pamatinis sprendimas 2003/568/TVR pakeičiamas valstybių narių, kurioms ši direktyva privaloma, atžvilgiu, nedarant poveikio tų valstybių narių prievolėms, susijusioms su to pamatinio sprendimo perkėlimo į nacionalinę teisę data.

   Valstybių narių, kurioms ši direktyva privaloma, atžvilgiu nuorodos į Pamatinį sprendimą 2003/568/TVR laikomos nuorodomis į šią direktyvą.

2. Konvencija dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių pareigūnais, pakeičiama valstybių narių, kurioms ši direktyva privaloma, atžvilgiu.

Valstybių narių, kurioms ši direktyva privaloma, atžvilgiu nuorodos į tą konvenciją laikomos nuorodomis į šią direktyvą.

28 straipsnis

Direktyvos (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis pakeitimai

Direktyva (ES) 2017/1371 iš dalies keičiama taip:

(1) 2 straipsnio 1 dalyje įterpiamas šis c punktas:

„c) aukšti pareigūnai – Direktyvos (ES) XXX dėl kovos su korupcija 2 straipsnio 8 punkte apibrėžti aukšti pareigūnai.“

(2) 4 straipsnio 2 dalyje frazės „pasyvioji ir aktyvioji korupcija“, „pasyvioji korupcija“ ir „aktyvioji korupcija“ atitinkamai pakeičiamos frazėmis „pasyvusis ir aktyvusis kyšininkavimas viešajame sektoriuje“, „pasyvusis kyšininkavimas viešajame sektoriuje“ ir „aktyvusis kyšininkavimas viešajame sektoriuje“.

(3) 7 straipsnio 3 dalis pakeičiama taip:

„3. Valstybės narės imasi priemonių, būtinų siekiant užtikrinti, kad už 3 straipsnyje ir 4 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytas nusikalstamas veikas būtų baudžiama skiriant maksimalią ne trumpesnę kaip šešerių metų laisvės atėmimo bausmę, jeigu šiomis veikomis padaroma didelė žala arba gaunama didelės naudos.

Valstybės narės imasi priemonių, būtinų siekiant užtikrinti, kad už 4 straipsnio 3 dalyje nurodytą nusikalstamą veiką būtų baudžiama skiriant maksimalią ne trumpesnę kaip penkerių metų laisvės atėmimo bausmę, jeigu šia veika padaroma didelė žala arba gaunama didelės naudos.

Daroma prielaida, kad 3 straipsnio 2 dalies a, b ir c punktuose ir 4 straipsnyje nurodytomis nusikalstamomis veikomis padaryta žala arba gauta nauda yra didelė, kai ji susijusi su didesne nei 100 000 EUR suma.

3 straipsnio 2 dalies d punkte nurodyta nusikalstama veika padaryta žala arba gauta nauda, kuriai taikoma 2 straipsnio 2 dalis, visada laikoma didele.“

(4) 7 straipsnio 4 dalis pakeičiama taip:

„4. 3 straipsnio 2 dalies a, b ar c punktuose arba 4 straipsnio 1 ir 3 dalyse nurodytų nusikalstamų veikų, susijusių su mažesne nei 10 000 EUR žala arba gauta mažesne nei 10 000 EUR nauda, atveju valstybės narės gali numatyti, kad būtų taikomos kitos nei baudžiamosios sankcijos.“

(5) 7 straipsnyje įterpiama ši 6 dalis:

„7. Nedarant poveikio 1–5 dalims, valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad fiziniams asmenims, kurie yra nuteisti už tai, kad įvykdė vieną iš šioje direktyvoje nurodytų nusikalstamų veikų, galėtų būti taikomos Direktyvos (ES) XXX dėl kovos su korupcija 15 straipsnio 4 dalyje nurodytos sankcijos ar priemonės.“

(6) 8 straipsnis pakeičiamas taip:

„*8 straipsnis*

Atsakomybę sunkinančios ir lengvinančios aplinkybės

Valstybės narės imasi priemonių, būtinų siekiant užtikrinti, kad Direktyvos (ES) XXX dėl kovos su korupcija 18 straipsnyje nurodytos aplinkybės, susijusios su nusikalstamomis veikomis, nurodytomis šioje direktyvoje, būtų laikomos atsakomybę sunkinančiomis arba lengvinančiomis aplinkybėmis.“

(7) 9 straipsnis pakeičiamas taip:

„*9 straipsnis*

Sankcijos juridiniams asmenims

1. Valstybės narės imasi priemonių, būtinų siekiant užtikrinti, kad juridinis asmuo, patrauktas atsakomybėn už nusikalstamas veikas pagal 6 straipsnį, būtų baudžiamas taikant veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas.

2. Valstybės narės imasi priemonių, būtinų siekiant užtikrinti, kad sankcijos ar priemonės, taikomos juridiniams asmenims, patraukiamiems atsakomybėn pagal 6 straipsnį, apimtų Direktyvos (ES) XXX dėl kovos su korupcija 17 straipsnio 2 dalyje nurodytas sankcijas ar priemones.“

(8) 12 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys pakeičiamos taip:

„2. 1 dalyje nurodytas senaties terminas yra ne trumpesnis nei:

(a) penkiolika metų nuo tada, kai padarytas nusikaltimas, 3 straipsnyje ir 4 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų nusikalstamų veikų atvejais;

(b) dešimt metų nuo tada, kai padarytas nusikaltimas, 4 straipsnio 3 dalyje nurodytos nusikalstamos veikos atveju.

3. Nukrypstant nuo 2 dalies, valstybės narės gali nustatyti trumpesnį senaties terminą, jei tas terminas gali būti pertrauktas ar sustabdytas konkrečių numatytų veiksmų atvejais ir jeigu taikytinos taisyklės dėl proceso sustabdymo ir senaties terminų nemažina teismo proceso ir atgrasomojo bausmių taikymo veiksmingumo. Šis terminas yra ne trumpesnis nei:

a) dešimt metų 3 straipsnyje ir 4 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų nusikalstamų veikų atvejais;

b) aštuoneri metai 4 straipsnio 3 dalyje nurodytos nusikalstamos veikos atveju.

4. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad laisvės atėmimo bausmė po galutinio apkaltinamojo nuosprendžio galėtų būti vykdoma ne trumpiau kaip:

(a) penkiolika metų nuo galutinio apkaltinamojo nuosprendžio dienos – už 3 straipsnyje ir 4 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytas nusikalstamas veikas;

(b) dešimt metų nuo galutinio apkaltinamojo nuosprendžio dienos – už 4 straipsnio 3 dalyje nurodytą nusikalstamą veiką.

5. Nukrypstant nuo 4 dalies, valstybės narės gali nustatyti trumpesnį senaties terminą, jei tas terminas gali būti pertrauktas ar sustabdytas konkrečių numatytų veiksmų atvejais ir jeigu taikytinos taisyklės dėl proceso sustabdymo ir senaties terminų

nemažina teismo proceso ir atgrasomojo bausmių taikymo veiksmingumo. Šis terminas yra ne trumpesnis nei:

(a) dešimt metų nuo galutinio apkaltinamojo nuosprendžio dienos – 3 straipsnyje ir 4 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų nusikalstamų veikų atvejais;

(b) aštuoneri metai nuo galutinio apkaltinamojo nuosprendžio dienos – 4 straipsnio 3 dalyje nurodytos nusikalstamos veikos atveju.“

29 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliotų įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo [18 mėnesiai po priėmimo]. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.
2. Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.
3. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

30 straipsnis

Vertinimas ir ataskaitų teikimas

1. Ne vėliau kaip [24 mėnesiai po galutinio šios direktyvos įgyvendinimo termino] Komisija pateikia ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai, kurioje įvertinama, kokiu mastu valstybės narės ėmėsi būtinų priemonių siekdamos laikytis šios direktyvos.
2. Valstybės narės nuo [12 mėnesių po galutinio šios direktyvos įgyvendinimo termino] kas dvejus metus Komisijai per tris mėnesius nusiunčia ataskaitą, kurioje pateikiama įgyvendinimo ir veiksmų, kurių imtasi pagal 3–6 straipsnius, apžvalga.
3. Ne vėliau kaip [48 mėnesiai po galutinio šios direktyvos įgyvendinimo termino] Komisija pateikia ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai, kurioje įvertinama šios direktyvos sukuriama pridėtinė vertė kovojant su korupcija. Ta ataskaita taip pat apima šios direktyvos poveikį pagrindinėms teisėms ir laisvėms. Remdamasi šiuo įvertinimu Komisija prireikus sprendžia dėl atitinkamų tolesnių veiksmų.

31 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

32 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva pagal Sutartis skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkas / Pirmininkė	*Pirmininkas / Pirmininkė*